

Eine Hanhisalo

Tilinpäätösanalyysi

Case: Lehtimäen Energiaosuuskunta

Opinnäytetyö

Kevät 2010

Liiketalouden yksikkö

Liiketalouden koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalouden koulutusyksikkö
Koulutusohjelma: Liiketalouden koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Eine Hanhisalo

Työn nimi: Tilinpäätösanalyysi Lehtimäen Energiaosuuskunnasta

Ohjaaja: Juhani Palomäki

Vuosi: kevät 2010

Sivumäärä: 45

Liitteiden lukumäärä: 4

Yrityksen taloudellisen tilanteen arvioiminen ja seuranta on yhä tärkeämpi osa yrityksen päätöksentekoa. Yrityksen eri sidosryhmät kuten yrityskaupat, sijoittajat, tavarantoimittajat ja rahoittajat vaativat yhä tarkempaa tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää tilinpäätösanalyysin soveltamista osuustoiminnallisen yrityksen arviointiin. Aluksi selvitetään keskeiset käsitteet ja tilinpäätöksen taustaa. Seuraavaksi työssä käydään läpi tuloslaskelman ja taseen oikaisutoimenpiteet, jonka jälkeen selvitetään yleisimpien tunnuslukujen tarkoitus laskentakaavoineen.

Empiirinen osa toteutettiin case-tarkasteluna Lehtimäen Energiaosuuskunnan tilinpäätösaineistosta kolmelta peräkkäiseltä tilikaudelta. Useamman vuoden tarkastelun tavoitteena on seurata yrityksen kehitystä pitemmällä ajanjaksolla. Yrityksen menestymistä tarkastellaan kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja tehokkuuden osalta.

Empiirisen tutkimuksen mukaan yrityksen toiminta on tyydyttävällä tasolla. Tutkimuksesta ilmeni syitä epätydyttäviin tunnuslukuihin. Suoritetussa analyysissä paljastui kohteita joita tehostamalla saadaan tulosta parannettua.

Avainsanat: Tilinpäätösanalyysi, tunnusluvut, case-tarkastelu

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty:	Business School
Degree programme:	Business Management
Specialisation:	
Author:	Eine Hanhisalo
Title of thesis:	Analysis of the financial statement Lehtimäki Energiaosuuskunta
Supervisor:	Juhani Palomäki
Year: 2010	Number of pages: 45 Number of appendices: 4

The assessment and monitoring of the financial situation of an enterprise is becoming an ever more important part of the company decision-making process. An enterprise's different stakeholders such as corporate acquisitions, investors, suppliers and donors require more precise information on the financial situation of the enterprise.

It is the objective of this dissertation to clarify the adapting of the analysis of financial statements to the evaluation of the co-operative company. First of all, the background of identity key concepts and the presentation of accounts are discussed. Next, the correction measures of the profit and loss account and of the balance sheet are studied. And finally the purpose of the most general indicators with calculation diagrams is clarified.

The empirical part was made as a case examination of the Lehtimäki Energiaosuuskunta analysis of financial statement from three consecutive years. The aim of this review is to monitor long term developments in the company. The success of the company is examined from the point of view of profitability, solvency, liquidity and effectiveness.

According to the empirical study the operations of the company are at a satisfactory level. Some targets for development which will improve the results, were discovered in the study.

Keywords: financial statement analysis, key ratio, case-study

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Käytetyt termit	6
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	7
1 JOHDANTO	8
1.1 Yleistä	8
1.2 Opinnäytetyön tavoite	8
2 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TAUSTAA	10
2.1 Yleistä tilinpäätösanalyysistä	10
2.2 Tilinpäätösinformaation käyttäjät.....	11
2.3 Tuloslaskelma ja Tase analyysin pohjana.....	13
2.4 Tilinpäätösanalyysin vaiheet	14
2.5 Tilinpäätösanalyysin historiaa	16
2.6 Tilinpäätösanalyysin ongelmia	17
3 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN MUOKKAUS	19
3.1 Tuloslaskelman oikaisut.....	19
3.2 Taseen oikaisut.....	23
4 KESKEISIMMÄT TUNNUSLUVUT.....	27
4.1 Kannattavuus	27
4.2 Vakavaraisuus.....	28
4.3 Maksuvalmius	29
4.4 Tehokkuus	30
5 CASE: LEHTIMÄEN ENERGIAOSUUSKUNTA	32
5.1 Lehtimäen Energiaosuuskunnan tunnuslukuanalyysi.....	33
5.1.1 Kannattavuus	33
5.1.2 Vakavaraisuus	37
5.1.3 Maksuvalmius	39

5.1.4 Tehokkuus	41
5.2 Johtopäätökset.....	43
6 YHTEENVETO.....	44
LÄHTEET	46
LIITTEET.....	47

Käytetyt termit

kulu	lyhytvaikutteinen meno, joka on tuottanut tulosta tilikauden aikana
maksu	menosta tai tulosta aiheutuva maksusuoritus, joka aiheuttaa välittömän muutoksen yrityksen rahavaroissa
meno	lyhytvaikutteisen tuotannon tekijän hankkimisesta aiheutuva maksusitoumus
omaisuus	meno, josta tuloa ei ole vielä saatu
pääoma	erät, joilla omaisuus on rahoitettu
tase	tilinpäätöksen osa, josta selviää, mihin yritys on investoinut ja millä sen toiminta on rahoitettu
tulo	suoritteen myynnistä aiheutuva rahamääräinen etu
tuloslaskelma	tilinpäätöksen osa, josta selviävät liiketoiminnan suoriteperusteiset rahavirrat
tunnusluku	yrityksen taloudellisen tilanteen jotain osa-aluetta kuvaileva, yleensä suhdemuotoinen luku
tuotto	tilikaudelle kuuluva tulo

Kuvio- ja taulukkoluetelo

KUVIO 1: Yritystutkimus, tilinpäätösanalyysi, tunnuslukuanalyysi.....	11
KUVIO 2: Tilinpäätösanalyysin vaiheet.....	15
KUVIO 3: Nettotuloprosentin kehitys.....	34
KUVIO 4: Sijoitetun pääoman tuotto prosentin kehitys.....	35
KUVIO 5: Oman pääoman tuotto prosentin kehitys.....	36
KUVIO 6: Omavaraisuusaste prosentin kehitys.....	37
KUVIO 7: Velkaantuneisuuden kehitys.....	38
KUVIO 8: Quick ration kehitys.....	39
KUVIO 9: Current ration kehitys.....	40
KUVIO 10: Myyntisaamisten kiertoajan kehitys.....	41
KUVIO 11: Ostovelkojen kiertoajan kehitys.....	42
TAULUKKO 1: Lehtimäen Energiaosuuskunnan oikaistu tuloslaskelma vuosilta 2007 – 2009.....	23
TAULUKKO 2: Oikaistu tase vuosilta 2007–2009.....	26

1 JOHDANTO

1.1 Yleistä

Yrityksen taloudellisesta menestymisestä ovat yhä lisääntyvässä määrin kiinnostuneet muutkin kuin yrityksen varsinaiset omistajat, kuten yrityksen toimiva johto, työntekijät, asiakkaat, hankkijat, rahoittajat, julkinen valta, sijoittajat ja tietysti myös kilpailijat.

Yrityksen tiedottaminen on muuttunut yhtä avoimemmaksi, jota on vauhdittanut osaltaan kirjanpitolain muutokset. Tämän seurauksena yhä useammat tahot ja analyytikot ovat alkaneet tehdä taloudellisia ennusteita yritysten menestymisestä ja epäonnistumisesta. Varsinasta syvempää tietoa yrityksen reaali-prosessista ja sen tapahtumista on kuitenkin vaikea saada muiden kuin luottolaitosten yritystutkijoiden. Tämän johdosta joudutaan tyytymään avoimiin tilinpäätöstietoihin, joiden perustella voidaan laatia tilinpäätösanalyysi. (Laitinen E. 1992, 11-14.)

1.2 Opinnäytetyön tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Lehtimäen Energiaosuuskunnan menestymistä ja liikkumavaraa tilinpäätösanalyysin avulla. Tutkimuksessa on käytetty pohjana vuosien 2007- 2009 tilinpäätöstietoja. Pääasiassa työ rajoittuu tunnuslukuanalyysiin.

Työn toisessa osassa käydään läpi tilinpäätösanalyysin taustaa. Tässä paneudutaan ketkä kaikki käyttävät tilinpäätöstietoja hyväkseen, tuloslaskelman ja taseen sisältöön tilinpäätösanalyysin pohjana, mitä vaiheita tilinpäätösanalyysi sisältää,

hieman historiaa siitä miten tilinpäätösanalyysi on saanut alkunsa ja kehitysvaiheita sekä ongelmia tilinpäätösanalyysin verrattavuudessa ja tunnuslukujen valinnassa.

Kolmannessa osassa käydään läpi tilinpäätöstietojen muokkaaminen. Tässä käydään vaihe vaiheelta läpi mitä oikaisutoimenpiteitä virallisesta tuloslaskelmasta oikaistuun tuloslaskelmaan pitää tehdä ja vastaavasti mitä virallisesta taseesta oikaistuun taseeseen pitää tehdä. Neljännessä osassa käsittelee tilinpäätösanalyysin keskeisimmät tunnusluvut kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja tehokkuuden osalta.

Viidennessä osassa on lasketaan Lehtimäen Energiaosuuskunnan kolmen vuoden oikaistusta tilinpäätöksestä tärkeimmät tunnusluvut kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja tehokkuuden osalta ja vertaillaan niitä keskenään. Tarkoituksena on pyrkiä antamaan yritykselle tarpeellinen tieto tämän hetken taloudellisesta tilanteesta ja jos tarvetta toiminnan tehostamiseen.

2 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TAUSTAA

Tilinpäätösanalyysin tarkoituksena on selvittää yrityksen tuloksen riittävyys. Tällöin puhutaan yrityksen kannattavuudesta ja sen kehittymiseen liittyvistä riskeistä. Vakavaraisuutta arvioidessa selvitetään mitä riskejä sisältyy pitkän aikavälin rahoitusrakenteeseen. Maksuvalmiutta selvitetessä tarkastellaan lyhyen aikavälin, yleensä alle vuoden rahoituksen riittävyyttä. Nämä yrityksen kannattavuuden, rahoituksen ja taloudellisten toimintaedellytysten tunnuslukujen mittaaminen tehdään tilinpäätöstietojen pohjalta. Tilinpäätösanalyysissä arvioidaan myös lukuihin vaikuttavia tekijöitä. Tällä tavoin voidaan arvioida esim. onko jonkin tunnusluvun saama huono tai hyvä arvo satunnainen vai onko kysymyksessä pitemmän aikavälin muutos. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 8.)

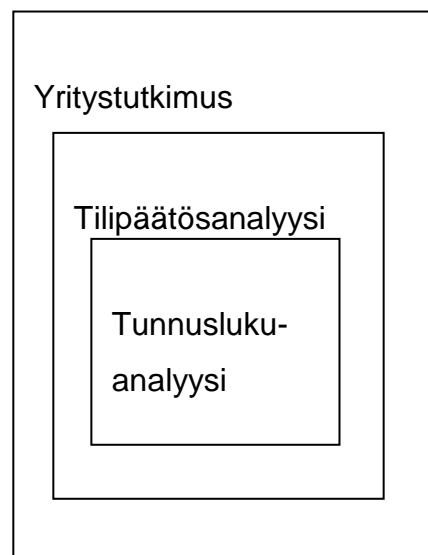
2.1 Yleistä tilinpäätösanalyysistä

Tilinpäätösanalyysi on yksi osa yrityksestä tehtävistä analyyseistä ja se saadaan tehtyä tilinpäätöstietojen pohjalta, jos muuta tietoa yrityksestä ei ole saatavilla. Tällä todetaan yrityksen taloudellinen kehitys ja tehdä taloudellisia ennusteita, mutta perimmäisiä syitä ei välttämättä saada selville. Vuosikertomuksesta yrityksen taustaa voidaan selvittää, mutta ihan kaikkea tietoa ei sieltäkään saada. (Laitinen E. 1992, 14.)

Laajempi yrityksestä tehtävä tutkimus on **yrittäjäanalyysi**, jossa tarkastellaan yrityksen reaali- ja saattajien tietojen pohjalta löytämään syyt yrityksen hyvälle tai huonolle menestymiselle. Näitä tutkimuksia tekee esim. luottolaitosten yritystutkijat, jotka arvioivat tilinpäätöstietojen lisäksi yritysjohdon ja henkilöstön kyvykkyyden, tuotantoteknologian ja laskentajärjestelmien tason. Saattajien tietojen pohjalta luodaan kokonaiskuva, mikä on yrityksen taloudellinen tilanne tällä hetkellä ja ar-

vioimaan yrityksen tulevaisuutta nykyisten toimintaedellytysten pohjalta. (Laitinen E. 1992, 14.)

Suppeampi muoto tilinpäätösanalyysistä on **tunnuslukuanalyysi**, jossa kiteytetään muutamien avainlukujen avulla yrityksen taloudellinen tilanne. Tästä voidaan yhteenvetona todeta, että yritystutkimus on laajin, jossa reaali- ja rahaprosessi muodostavat syy- ja seurausverkoston, kun tunnuslukuanalyysissa mitataan pelkästään seuraukset suhdelukujen avulla. (Laitinen E. 1992, 14 -15.)

Kuvio 1. Yritystutkimus, tilinpäätösanalyysi, tunnuslukuanalyysi (Laitinen E. 1992, 14.)

2.2 Tilinpäätösinformaation käyttäjät

Tilinpäätöksellä ja siitä laaditulla informaatiolla on useita käyttäjäryhmiä. Kaikilla käyttäjäryhmillä on omat odotukset siitä millaista informaatiota ja missä muodossa ne tilinpäätöksestä saadaan.

Omistajat ovat tilinpäätöstietojen keskeisin käyttäjäryhmä. Heitä ovat sekä yrityksen nykyiset omistajat, että mahdollisesti tulevat omistajat, joita voivat olla myös

sijoittajat. Omistajan näkökulmasta myös analyytikot käyttävät tilinpäätöstä. He analysoivat tilinpäätöstä oman pääoman ehtoisten sijoitusten näkökulmasta. Omistajat muodostuvat hyvin erityyppisistä ryhmistä. Heitä ovat pienten firmojen yksityisomistajat, yksittäiset piensijoittajat ja suuria kansainvälisiä institutionaalisia sijoittajia. Omistajat ovat kiinnostuneita sijoituksen tuoton suhteesta riskeihin, sijoituksen tuomasta päätäntävällästä yrityksessä, osingonmaksukyky, yrityksen rahoitusrakenteen säilyminen sellaisena ettei omistajien asema heikkene sekä johdon valvominen. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 13-14.)

Yritysjohdo tarvitsee informaatiota päivittäin tehdessään liiketoimintaan liittyviä operatiivisia päätöksiä tai tehdessään suuria investointi- ja rahoituspäätöksiä. Yritysjohdo käyttää tietoa myös yrityksen eri osa-alueiden seurantaan. Yritysjohdolla voi olla myös henkilökohtaisia syitä seurata tilinpäätöstietoja, sillä erilaiset tulos- ja voittopalkkiot ovat riippuvaisia yrityksen menestymisestä. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 14.)

Henkilökuntaa kiinnostaa yrityksen taloudellinen kehitys työpaikan säilymisen näkökulmasta. Lisäksi kiinnostusta lisää myös, jos henkilökunnalle maksetaan tulos- ja voittopalkkioita. **Asiakkaat** ovat kiinnostuneet yrityksen taloudellisesta suorituskyvystä. Kiinnostusta lisää myös toimituksille asetetut vakuudet ja takaukset. Tilinpäätöksestä saa tietoa myös asiakassuhteisiin liittyvien riskien selvittelyssä. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 15.)

Rahoittajat tarvitsevat yrityksen tilinpäätösinformaatiota rahoituspäätöksiä tehdessään ja myöhemmin luottojen valvonnassa. **Tavarantoimittajat** ovat kiinnostuneita yrityksen lyhyen aikavälin maksuvalmiudesta. Hyvin tavallista onkin, että tavarantoimittajat hankkivat asiakkaistaan luottoluokituksen, joka ainakin osaksi perustuu tilinpäätösinformaatioon. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 16.)

Viranomaiset ovat kiinnostuneita tilinpäätöksestä monista eri syistä. Veroviranomaiset ovat kiinnostuneita maksavatko yritykset riittävästi veroja. Julkisia palveluja tuottavien yritysten hinnoittelun oikeellisuutta tarkastellaan niiden tilinpäätöksen perusteella. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 17.)

2.3 Tuloslaskelma ja Tase analyysin pohjana

Tilinpäätöksen laadinnasta ja siihen liittyvistä raporteista säädetään monissa laeissa ja asetuksissa joista tärkeimmät ovat kirjanpitolaki ja -asetus, osakeyhtiölaki, tuloverolaki ja elinkeinoverolaki. Kirjanpitolaki ja Osakeyhtiölaki erityislakeina määrittävät mitä tietoja yrityksen tilinpäätöksen tulee tuottaa. Lisäksi arvopaperimarkkinalaki, Valtionvarainministeriön päätökset, Kirjanpitolautakunnan yleisohjeet ja Pörssin ohjesäännöt määrittävät pörssissä noteerattujen yritysten tilinpäätösinformaation.

Kirjanpitolaki määrää, että tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, jossa on tuloslaskelma, tase ja niiden liitteenä ilmoitettavat tiedot. Tilinpäätöksestä tulee saada oikea ja riittävä kuva yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta. Kirjanpitolaissa säädetään myös yrityksen tilinpäätöksen julkistamisesta. Osakeyhtiöiden ja suurempien yritysten tulee kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päätymisestä toimittaa patentti- ja rekisterihallitukselle tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot myös toimintakertomus on julkaistava. Osakeyhtiölaissa on määrätty tilinpäätöstietojen julkistamisvelvollisuus. (Kallunki & Kytönen 2007, 15-16.)

Tuloslaskelman tärkein tehtävä on selvittää tilikauden voitto sekä antaa edellä kuvatuille sidosryhmille informaatiota yrityksen taloudellisesta suorituskyvystä tilikaudella. Tuloslaskelma voidaan laatia *kulupohjaisena* tai *toimintakohtaisena*. *Kulupohjaisessa* tilikauden kulut vähennetään tuotoista säädettyssä kululaji järjestyksessä. *Toimintakohtaisessa* kulujen vähennysjärjestys perustuu toimintakohtaiseen ryhmittelyyn, jolloin tuotoista vähennetään ensin hankinnan ja valmistukseen liittyvät kulut, tämän jälkeen vähennetään myynnin ja markkinoinnin kulut sekä lopuksi liiketoiminnan muut kulut. Kulupohjainen tuloslaskelma on käytännössä yleisempi. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 17-18.)

Taseessa on kaksi puolta *vastaavaa* ja *vastattavaa*. Vastaavan-puolelta selviää, mistä yrityksen omaisuus koostuu ja vastattavaa puolelta selviää, miten yrityksen toimita on rahoitettu. Taseen esitystapaa ei saa vuosittain muuttaa ilman erityistä syytä. Vastaavaa puoli jakaantuu pysyviin ja vaihtuviin. Pysyvillä tarkoitetaan

omaisuutta, jota yritys käyttää liiketoiminnassaan pitkän aikavälin tulojen kerryttämisessä. Vaihtuvat ovat omaisuutta, jotka kerryttävät tuloa alle vuoden pituisella aikavälillä. Vastattavan-puolella selviää yrityksen rahoitus, oma ja vieras pääoma. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 18.)

Tuloslaskelma ja tase muodostavat kaksi erillistä laskelmaa, niin silti niiden välillä on kiinteä yhteys. Tuloslaskelmaa voidaan taseen näkökulmasta ajatella apulaskelmana, joka selvittää paljonko omaan pääomaan kuuluva tilikauden voitto kasvoi tai pieneni tilikauden liiketoiminnan seurauksena. Tuloslaskelmasta ovat erityisen kiinnostuneita omistajat ja verottaja. Verottajan tulos ja kirjanpidon eli omistajan tulos ovat kiinteästi sidoksissa toisiinsa. Sillä verottaja ei hyväksy kulukirjauksia ja tulojen jaksotuksia, jos niitä ei ole vastaavasti kirjattu kirjanpitoon. Rahoittajat ovat myös kiinnostuneet tuloslaskelmasta. Heitä kiinnostaa yrityksen kyky suoriutua lainoistaan laadittujen maksuohjelmien mukaan. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 18-19.)

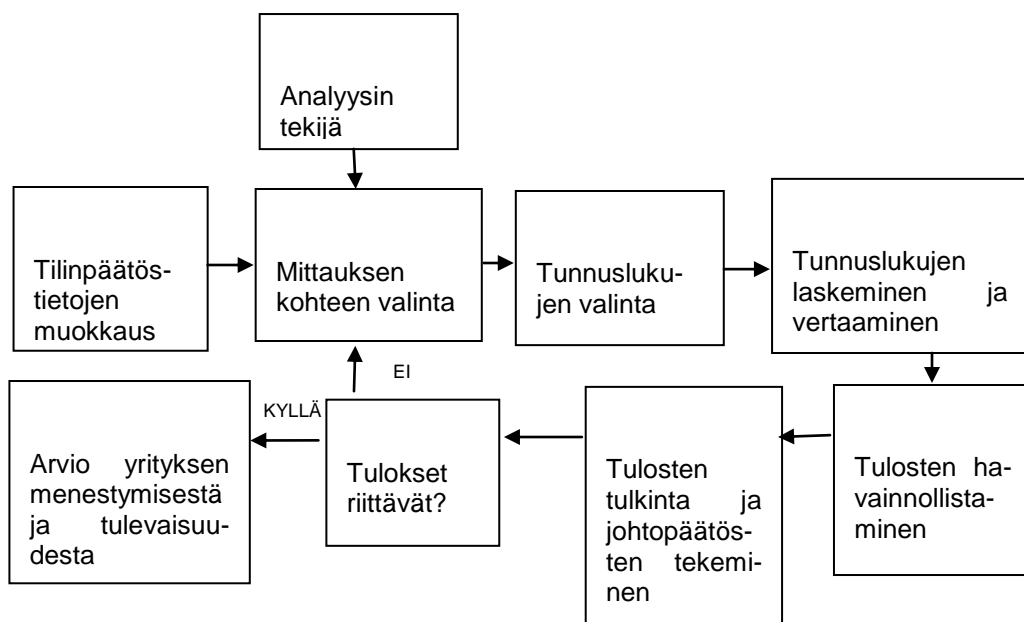
2.4 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Luotettavan tilinpäätösanalyysin tekemiseen tarvitaan luotettavaa tilinpäätösinformaatiota. Tilinpäätösanalyysin ja tunnuslukuanalyysin ensimmäisenä vaiheena onkin lähdetietojen perusteellinen muokkaus. Perusmuokkaus sisältää mm. poistojen ja erilaisten varausten oikaiseminen, tällöin tilinpäätöstiedot vastaavat yrityksen todellista tilannetta. (Laitinen E. 1992, 16.)

Toisessa vaiheessa analyysin tekijällä ja käyttötarkoituksella on merkitystä, sillä selvitetään mitä taloudellisen menestymisen osatekijöitä otetaan mittaukseen mukaan. Kullakin yrityksen sidosryhmällä kiinnostuksen kohteena ovat eri osatekijät, mikä täytyy ottaa huomioon mittauskohteita valitessa, esimerkiksi omistaja on kiinnostunut sijoituksensa tuotosta, liikkeenjohto yrityksen kannattavuudesta ja luotonantajat yrityksen takaisinmaksukyvyistä. (Laitinen E. 1992, 17.)

Mittauskohteiden selvittyä, valitaan tunnusluvut, jotka mittaavat näitä kohteita parhaiten. Hyvä tunnusluku on validi eli mittaa sitä mitä on tarkoituskin mitata, esimerkiksi, jos halutaan mitata kannattavuutta, ei valita sellaista tunnuslukua, joka reagoi herkästi maksuvalmiuden muutoksiin. Hyvä tunnusluku on myös reliabeeli eli antaa luotettavan mittaustuloksen eli tulee valita sellaisia tunnuslukuja joihin ei tilinpäätöstietojen harkinnanvaraisuudet voimakkaasti vaikuta. Tilinpäätösanalyysiin pitääkin valita sellaiset tunnusluvut, joiden validiteetti ja reliabiliteetti ovat korkeat. (Laitinen E. 1992, 17.)

Neljännessä vaiheessa lasketaan valittujen tunnuslukujen arvot ja saatuja tuloksia verrataan muiden samantyyppisten yritysten vastaaviin arvoihin tai verrataan vain oman yrityksen useamman vuoden lukuja toisiinsa. Useamman vuoden vertailu on tärkeää, tällöin saadaan kuva yrityksen kehityssuunnasta. Viidennessä vaiheessa onkin laskettujen tunnuslukujen havainnollistaminen esimerkiksi vertailutaulukoiden ja kuvioiden avulla. Tämän jälkeen suoritetaan saatujen tulosten tulkinta ja tehdään johtopäätökset yrityksen menestymisestä, mikäli tulokset eivät ole riittävät voidaan valita uusia mittauskohteita. Mikäli analyysin tekijä on tyytyväinen saatuihin mittaustuloksiin, muodostetaan lopullinen arvio yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja tehdään tulevaisuuden ennusteet. (Laitinen E. 1992, 17-18.)

Kuvio 2. Tilinpäätösanalyysin vaiheet (Laitinen E. 1992, 16.)

2.5 Tilinpäätösanalyysin historiaa

Tilinpäätösanalyysillä on yli sadan vuoden historia. Sen tunteminen pääpiirteissään on edellytys tilinpäätöskäytännön että – analyysin nykytilanteen ymmärtämiselle. Tilinpäätösanalyysin ensimmäiset vaiheet jäljittyvät 1800-luvun loppupuolelle, jolloin yrityskoot suurenivat ja johtajuus irtaantui omistajuudesta ja luotonantajien merkitys yrityksen kasvun rahoittamisessa korostui. Tällöin tilinpäätösanalyysin kehitys jakaantui kahtia ja analyysia alettiin kehittää erikseen liikkeenjohdon ja luotonantajien tarpeisiin. Aikojen kuluessa nämä tarkastelutavat sekoittuivat toisiinsa, mutta historian alkuvaiheessa luotonantajien näkökulma oli hallitsevin. Vuosisadan loppupuolella kehitettiin useita tunnuslukuja, mutta tilinpäätöstunnuslukujen käyttö voidaan katsoa alkaneen current ration – tunnusluvusta. (Laitinen E. 1992, 42)

Vuosisadan vaihteen jälkeen ryhdyttiin tilinpäätösten analysoinnissa käyttämään useita eri tunnuslukuja, myös ns. absoluuttinen kriteerin käyttö tunnuslukujen tulkinnassa yleistyi. Tärkeä kehitysvaihe oli myös suhteellisen kriteerin eli yritysten välisen vertaamisen tunnuslukujen tulkinnassa. Tunnuslukujen käyttö ei kuitenkaan ollut kovin yleistä ja usein käytettiin vain current rationia. (Laitinen E. 1992,43.)

Alexander Wall julkaisi vuonna 1919 tutkimuksen, jolla oli huomattava merkitys tunnuslukujen ja suhteellisten kriteerien käyttöön. Tässä hän totesi, jotta yrityksen taloudellinen tilanne täytyy suhteuttaa sen toimialaan ja maantieteelliseen sijaintiin. Muitakin merkittäviä tilinpäätösanalyysin kehittäjiä 1900-luvun alussa olivat James Bliss, Stephen Gilman, Roy Foulke ja Charles Merwin. Merkittävä piirre 1930-luvulla oli yritysanalyysin empiirisen osan kehittäminen. (Laitinen E. 1992, 43-45.)

1950-luvun ja 1960-luvun alussa tilinpäätösanalyysi levisi Yhdysvaltojen ja Englannin ulkopuolelle. Suomessa tilinpäätösanalyysin tutkimus sai alkunsa 1950-luvulla. Merkittävänä uranuurtajina mainittakoon Martti Saario, Jaakko Honka, Henrik Virkkunen, Esa Kaitila ja Eero Arto, jotka julkaisivat tieteellisiä tutkimuksia ja kirjoja tilinpäätösanalyysistä. Vuonna 1967 Suomen Pankki antoi rahalaitoksille ohjeet,

että yritysten luotonannossa on otettava huomioon mm. yritysten kannattavuus ja toiminta edellytykset ja näiden ominaisuuksien mittaaminen tapahtuu pääasiassa tilinpäätöstietojen avulla. Suomen Pankki edellytti myös, että luottolaitosten tulee seurata asiakasyritystensä kehitystä. Tästä seurasi tilinpäätösanalyysin voimakas kehittäminen Suomessa. Tutkimustoiminta on ollut viime vuosina niin moninaista, ettei sen täsmällinen läpikäynti tässä yhteydessä ole mahdollista. Nopean kehityksen takana ovat olleet voimakas murros yritysluottopolitiikassa sekä eri sidosryhmät käyttävät tilinpäätöstietoja päätöksenteossaan. (Laitinen E. 1992, 47-60.)

2.6 Tilinpäätösanalyysin ongelmia

Tilinpäätösanalyysin perustana on virallinen tilinpäätös, jonka sisältö määräytyy voimassaolevan lainsäädännön perusteella. Kirjanpitolaissa määrätään miten yrityksen tulee laatia tilinpäätöksensä ja mitä tietoja siitä tulee esittää. Tilinpäätös pitäisi kuitenkin käsittää prosessina, jonka tarkoituksena on tuottaa informaatiota eri sidosryhmien päätöksentekoa varten. Tilinpäätösanalyysin suorittamiseen ei ole kuitenkaan kyetty antamaan riittävän täsmällisiä ohjenuoria, vaikka erilaisia standardeja on kuitenkin pyritty kehittämään tilinpäätösanalyysin yhdenmukaistamiseksi. Standardien tarkoituksena on yhdenmukaistaa tilinpäätösten muokkaamista, tunnuslukujen valintaa ja laskemista. (Laitinen E. 1992, 61-62)

Tunnusluvun valinnan vaikeuden lisäksi niiden käyttöön liittyy verrattavuus- ja johdonmukaisuusongelmia. Verrattavuusongelma on sitä, tilinpäätösanalyysin avulla voidaan verrat toisiinsa vain sellaisia yrityksiä, jota ovat suunnilleen samanlaisia, esimerkiksi yrityksen koko, toimiala tai sijainti voi vaikuttaa niiden vertailukelpoisuuteen. Vertailuongelma syntyy, jos jokin taloudellinen tekijä vaikuttaa todellisen mittauksen kohteen ja tunnusluvun väliseen suhteeseen. Johdonmukaisuus- eli empiirinen ongelma tarkoittaa sitä empiirisesti havaittua ilmiötä, että tunnusluvut saattavat yrityksen välisessä vertailussa johtaa erilaisiin yritysjärjestyksiin, vaikka niiden pitäisi mitata samaa asiaa. Tilinpäätösanalyysin tuottamiin tuloksiin ei täysin luoteta tunnuslukujen valinnassa ja käytössä esiintyvien ongelmien vuoksi. (Laitinen E. 1992, 67-69.)

Tunnuslukujen mittauksen kohteet ja keskinäiset riippuvuudet on tunnettava, jotta tunnusluvut voidaan valita mielekkäällä tavalla ja niiden tuottamat mittaustulokset ovat järkeviä. Mittauskohteen teoreettisen määrittämisen lisäksi pitää kirjanpidon tuottaa tarvittava informaatio, että mittaaminen onnistuu. Tästä voidaan päätellä, että tilinpäätösanalyysin heikkoudet ovat alisteisia tuloslaskennan ja kirjanpidon teorioiden kehittymiselle. (Laitinen E. 1992, 70-71.)

3 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN MUOKKAUS

Tilinpäätöstietojen muokkauksen tavoitteena on tuloslaskelman ja taseen tietojen muuttaminen vertailukelpoiseksi. Tärkeää on, että eri vuosien ja eri yritysten tilinpäätöksille tehdään samat oikaisutoimenpiteet. Saatujen vertailutietojen perusteella saadaan selvitettyä yrityksen menestystä kuvaava tulos ja varallisuus. Kirjanpitolain mukaan tilinpäätöksen laatijalla on joitakin mahdollisuuksia suunnitella tulos näyttämään halutun suuruiselta. Tilinpäätöstä laadittaessa on mahdollisuus poiketa niin, että tuloista ja menoista vain tilikaudelle kuuluva osuus kirjataan tuloksi ja kuluksi.

Seuraavassa luvussa tarkastellaan niitä keinoja millä harkinnanvaraisuudet oikaistaan ja miten selvitetään yrityksen todellinen taloudellinen tilinpäätöstilanne.

3.1 Tuloslaskelman oikaisut

Virallisessa tuloslaskelmassa ei nykyisen kirjanpitolain mukaan esitetä myynti- tai käyttökatetta, mutta Yritystutkimusneuvottelukunnan esittämässä oikaistun tuloslaskelman kaavassa tämä on kuitenkin säilytetty. Oikaistun tuloslaskelman välitulokset poikkeavat virallisen tuloslaskelman kaavasta myös seuraavien kohtien osalta (liite 1):

Oikaistussa tuloslaskelmassa **liiketulos** kertoo tuloksen varsinaisten liiketoiminnan kustannusten jälkeen ennen rahoitustuottoja ja -kuluja sekä veroja. **Nettotulos** kertoo tuloksen ennen satunnaisia tuottoja ja -kuluja. Näiden jälkeen tulee kokonaistulos. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 61.) **Liikevaihto** kertoo yrityksen myyntituoton myynnin oikaisuerien jälkeen, joita ovat alennukset, arvonlisäverot ja muut välittömästi myyntiin liittyvät verot. Liikevaihtoa oikaistaan, jos myyntisaamiisiin sisältyy epävarmoja eriä. (Kallunki & Kytönen 2007, 44.) **Liiketoiminnan muut tuotot** voivat olla säännöllisten muiden tuottojen lisäksi epäsäännöllisiä tuottoja. Näitä voi olla esim. käynnistysavustus, käyttöomaisuuden myyntivoitto, kerta- luonteinen erä, joka vaikeuttaa vuosittaista kannattavuus vertailua. Nämä on oikaistussa tuloslaskelmassa siirrettävä satunnaisiin eriin. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 63.)

Aine- ja tarvikekäyttö oikaistussa tuloslaskelmassa lasketaan vähentämällä virallisen tuloslaskelman aine- ja tarvikekäyttövaroista näiden varastojen lisäys tai vastaavasti lisäämällä ostoihin kyseisten varastojen vähennys. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 15.) Jouduttaessa oikaisemaan varastoa todellisen arvon mukaisesti korjaantuvat kulut varaston muutoksen kautta. (Kallunki & Kytönen 2007, 45.) Mikäli **Ulkopuolisten palvelujen** kulujen vähennykseksi on kirjattu saatuja avustuksia, ne siirrettävä oikaisuna satunnaisiin tuottoihin. (Kallunki & Kytönen 2007, 45.) **Henkilöstökuluihin** kirjatut vapaaehtoiset henkilöstökulut tulee siirtää oikaisuna liiketoiminnan muihin kuluihin. Palkka- ja henkilöstökuluihin saadut avustukset, jotka on kirjattu henkilöstökulujen vähennykseksi, tulee siirtää oikaisuna satunnaisiin tuottoihin. (Kallunki & Kytönen 2007, 45.) **Laskennallista palkkakorjausta** käytetään henkilöyhtiössä, jos omistajan työpanos on merkittävä eikä hänen palkkaansa ole tuloslaskelmassa kuluna. Tällä kirjauksella henkilöyhtiön henkilöstökulut saadaan vertailukelpoiseksi muiden yhtiöiden henkilöstökulujen kanssa. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 64.)

Liiketoiminnan muihin kuluihin kuuluu erilaisia varsinaisen liiketoiminnan kuluja, joita ovat esim. myyntiprovisiot, rahtikulut, luottotappiot ja käyttöomaisuuden

myyntitappiot. Toiminnan luopumisen yhteydessä syntynyt käyttöomaisuuden myyntitappio tulee kirjata oikaistussa tuloslaskelmassa satunnaisiin kuluihin. Liiketoimintaan kuulumattomat erät, jotka on kirjattu tähän erään, siirretään satunnaisiin kuluihin. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 64.) **Valmisteveraston muutos** saadaan, kun lisätään valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksen valmistus omaan käyttöön. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 65.)

Suunnitelman mukaisen poistoja oikaistaan, jos tehdyt poistot eivät ole oikeassa suhteessa käyttöomaisuuden määrään ja laatuun tai poisto aika on pidempi kuin kirjanpitolautakunnan suosittelema käyttöikä. Oikaisussa käytetään elinkeinoverolain sallimaa maksimipoistoa. Oikaisu näkyy oikaistussa tuloslaskelmassa muut tuloksen oikaisu erät kohdassa. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 65.)

Arvon alentuminen tehdään sellaisessa tilanteessa, jos jonkin hyödykkeen luovutushinta on pysyvästi pienentynyt. Arvon alentumiset tehdään erikseen pysyvien vastaavien hyödykkeistä ja vaihtuvien vastaavien poikkeuksellisiin arvonalentumiin. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 65.) **Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista** tarkoitetaan osinkoja ja muita etuoikeusjärjestyksessä viimeisenä maksun saavien sijoittajien tuotto-osuuksia. Tuotot muista vastaavien sijoituksista erään kuuluu myös kurssivoitot sellaisen viedään pääoman ehtoista sijoituksista, jotka ovat luonteeltaan pysyviä. Oikaistussa tuloslaskelmassa kurssivoitot siirretään kurssieroihin. Mikäli tuotot osuuksista erään sisältyy yhtiöveron hyvitystä, poistetaan se kokonaan ja lisätään välittömiin veroihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta, 2005, 20.) **Muut korko ja rahoitustuotot** erään sisältyy tuotot ja kurssierot vaihtuvien vastaavien saamisista ja rahoitusarvopaperista. Erää oikaistaan, jos siihen sisältyy kurssivoittoja ja voitto siirretään kurssieroihin. Mikäli rahoitustuottojen käypä arvo on muuttunut, se siirretään oikaisussa kokonaistuloksen alapuolelle. (Yritystutkimusneuvottelukunta, 2005, 20-21.) **Korkokulut ja muut rahoituskulut** ovat eri luotonantajille maksetut korkokulut ja mahdolliset kurssitappiot. Tarve oikaisuun syntyy, jos on syntynyt kurssitappiota. Kurssitappio siirretään kurssieroihin. Rahoituskulun käyvän arvon muutos siirretään oikaisussa kokonaistuloksen

alapuolelle tuloksenjärjestelyeriin. (Yritystutkimusneuvottelukunta, 2005, 21.) **Kurssierot** kohtaan ei varsinaisessa tuloslaskelmassa ole vaan se tulee ottaa omaksi kohdaksi oikaistussa tuloslaskelmassa, jos kurssierot ovat merkittävät. (Yritystutkimusneuvottelukunta, 2005, 21.) **Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentuminen** kohtaan yhdistetään oikaistussa tuloslaskelmassa virallisen tuloslaskelman pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten ja lainasaamisten arvonalentuminen. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 21.)

Välittömiin veroihin sisältyy oikaistussa tuloslaskelmassa tuloverot ja muut välittömät verot. Oikaistussa tuloslaskelmassa aikaisemmilta vuosilta saadut veronpalautukset tai maksetut lisäverot siirretään satunnaisiin tuottoihin tai kuluihin. Samoin satunnaisista tuloista ja kuluista aiheutuneet verot siirretään satunnaisiin kuluihin ja tuottoihin. Yhtiöveron hyvityksestä aiheutunut erä poistetaan kokonaan ja oikaisu tehdään osinkotuottoihin. Samoin laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos siirretään veroista Muut tuloksen oikaisuerät kohtaan. (Yritystutkimusneuvottelukunta, 2005, 21-22.)

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin on kirjattu sellainen liiketoiminnan erä, joka ei täytä satunnaisen erän tunnusmerkkejä, kuten kertaluonteinen, tuloksen kannalta olennainen tai tavanomaisesta toiminnasta poikkeava, palautetaan ne liiketoiminnan tuotoksi tai kuluksi. (Yritystutkimusneuvottelukunta, 2005, 22.) Edellä olevien ohjeiden mukaisesti on laadittu (taulukko 1) oikaistu tuloslaskelma Lehtimäen Energiaosuuskunnan virallisesta tuloslaskelmasta.

TAULUKKO 1. Lehtimäen Energiaosuuskunnan oikaistu tuloslaskelma vuosilta 2007 - 2009

	2007	2008	2009
LIKEVAIHTO	220835,24	285707,60	307732,93
Liiketoiminnan muut tuotot	3000,00	9000,00	
LIKETOIMINNAN TUOTOT			
YHTEENSÄ	223835,24	294707,60	307732,93
		-	-
Aine- ja tarvikekäyttö	-133963,38	157998,99	166207,30
Ulkopuoliset palvelut	-112,00	-1000,00	-1321,59
Henkilöstökulut	32,75		
Liiketoiminnan muut kulut	-19660,11	-36690,49	-27635,23
Valmisvaraston lisäys/vähennys			
KÄYTTÖKATE	70132,50	99018,12	112568,81
Suunnitelman mukaiset poistot	-68622,5	-64983,00	-55754,00
LIIKETULOS	1510,00	34035,12	56814,81
Muut korko- ja rahoitustuotot	114,99	471,88	833,67
Korkokulut ja muut rahoitustuotot	-32841,04	-38033,24	-29640,92
Välittömät verot	-1272,14		
NETTOTULOS	-32488,19	-3526,24	28007,56
KOKONAISTULOS	-32488,19	-3526,24	28007,56
TILIKAUDEN TULOS	-32488,19	-3526,24	28007,56

3.2 Taseen oikaisut

Taseesta tulisi käydä mahdollisimman hyvin selville yrityksen omaisuuden arvo sekä miten rahoitus on hoidettu. Oikaistu tase poikkeaa monin tavoin virallisesta taseesta (liite 2 ja 3).

Mikäli **perustamis- ja tutkimusmenot** ovat virallisessa taseessa aktivoitu aineetomiin hyödykkeisiin, tulee ne poistaa oikaistussa taseessa ja vastaavan kokoinen summa poistetaan vastaavaa puolen omasta pääomasta. **Kehittämismenot** voidaan tietyin kauppa- ja teollisuusministeriön antamien ehtojen mukaan aktivoida

taseeseen. **Liikearvoa** voi syntyä yrityskaupan tai fuusion yhteydessä. Mikäli liikearvo osoittautuu arvottomaksi, poistetaan se kerralla sekä taseen vastaavista sekä vastattavaa puolen omasta pääomasta. **Aineettomat hyödykkeet** erään yhdistetään virallisen taseen aineettomat oikaisuerät, muut pitkävaikutteiset menot sekä aineettomiin hyödykkeisiin kohdistuvat ennakkomaksut. Erää on tarpeen oikaista, mikäli siihen sisältyy aktivointikelvottomia kehittämismenoja. Erät poistetaan taseen vastaavista, että vastattavaa puolen omasta pääomasta. (Niskanen J & Niskanen M. 2003, 70-72.)

Arvonkorotusten epäsäännöllisyyden vuoksi voidaan käyttöomaisuuteen tehdyt arvonkorotukset poistaa ja näin saadaan parannettua eri vuosien vertailua. Investointiavustuksilla ja -varauksilla katetut investoinnin vaativat myös oikaisua. Oikaisu tehdään lisäämällä katettu osa poisto-osuuden vähentämisen jälkeen käyttöomaisuuteen. **Kurssierot** oikaistaan taseessa vähentämällä aktivoitujen kurssitappioiden määrä siirtosaamisista ja realisoitumattomat kurssivoitot siirretään varovaisuusperiaatteen mukaan taseen arvonkorotusrahastoon. (Kallunki & Kytönen 2007, 47.) **Sisäisiä saamisia** oikaistaan, mikäli henkilöyhtiöllä on saamisia vastuunalaisilta yhtiömiehiltä ja takaisinsaanti on epävarmaa tai lainaaminen on ollut riskisijoitus. (Niskanen J. & Niskanen M. 2003, 75.)

Yritys voi vuokrata käyttöomaisuutensa eikä se näy taseessa. Vertailtaessa tällaista yritystä ja yritystä joka on ostanut käyttöomaisuuden, vertailtavuus kärsii. Vertailua saadaan, jos käyttöomaisuuden jäljellä oleva hankintahinta lisätään taseen vastaavaa puolelle ja **leasingvastuut** vastattavien vieraaseen pääomaan. Leasingvastuukanta eli maksamattomat leasingvastuut selviävät liitetiedoista. (Kallunki & Kytönen 2007, 49.)

Vaihto-omaisuuden hankintamenoksi luetaan kirjanpitolain mukaan hankintahinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot. Mikäli kiinteiden kulujen osuus on olennainen, voidaan ne ottaa mukaan hankintameroon. Tällöin oikaisu

tehdään vähentämällä kiinteät kulut vaihto-omaisuuden arvosta ja ne lisätään tuloslaskelman kiinteisiin kuluihin. Vaihto-omaisuuden varastojen arvot on oikaistava käyvän arvon mukaiseksi. (Kallunki & Kytönen 2007, 48.)

Tuloslaskelman oikaisussa liikevaihtoa oikaistaan myyntisaamisiin mahdollisesti sisältyvillä epävarmoilla saamisilla. Taseen oikaisussa rahoitusomaisuuden arvosta vähennetään vastaava summa. **Myyntisaamisiin** lisätään myös taseen sisältämät factoringsaamiset. **Poistoero** on vapaaehtoinen varaus ja se tarkoittaa kirjanpidon poistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen välistä eroa. Poistoeroa joudutaan oikaisemaan, jos investointeja on katettu varauksilla tai avustuksilla ja poistoja korjattu katetulta osin. Oikaistuun omaan pääomaan lasketaan mukaan kertynyt poistoero sekä vapaaehtoiset varaukset. (Kallunki & Kytönen 2007, 49.)

Pitkäaikaisen vieraan pääomaan ryhmään lisätään oikaistussa taseessa muut velat, pakolliset varaukset, laskennallinen verovelka ja leasingvastuukanta. **Lyhytaikainen vieras pääoma** jaetaan korolliseen ja korottomaan. Korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin lisätään taseen ulkopuoliset factoringsaamiset. Ostovelkoihin sisältyvät osamaksuvelat siirretään lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. Lyhyt- ja pitkäaikaiset sisäiset velat siirretään omiksi erikseen. Muihin Korottomiin lyhytaikaisiin velkoihin mahdollisesti kirjattu osingonjako (ennakko-osinko), joka koskee kyseisen vuoden tulosta, tulee siirtää takaisin voittovaroihin. (Yritystutkimusneuvottelukunta, 2005, 38-40) Edellä olevien ohjeiden mukaisesti on laadittu (taulukko 2) oikaistu tase Lehtimäen Energiaosuuskunnan virallisesta taseesta.

TAULUKKO 2. Lehtimäen Energiaosuuskunnan oikaistu tase vuosilta
2007 – 2009

	2007	2008	2009
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Muut aineettomat hyödykkeet	363,00		
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	363,00		
Rakennukset ja rakennelmat	597075,66	576248,15	545829,2
Koneet ja kalusto	104396,96	97421,70	76007,85
Muut aineelliset hyödykkeet	3400,00	3400,00	3400,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	704872,62	677069,85	625237,00
Muut saamiset ja sijoitukset	517,80	517,80	517,80
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	517,80		517,80
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Aineet ja tarvikkeet	14598,00	8610,80	19582,50
Vaihto-omaisuus yhteensä	14598,00	8610,80	19582,50
Myyntisaamiset	56034,36	55698,96	62299,91
Muut saamiset	604,58		
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	56638,94	55698,96	62299,91
Rahat ja rahoitusarvopaperit	23659,91	1540,70	-7971,54
VASTAAVAA YHTENSÄ	800650,27	743438,11	699665,67
OMA PÄÄOMA			
Osake- tai muu peruspääoma	2700,00	2700,00	2700,00
Kertyneet voittovarot	-36120,04	-68608,23	-72134,47
Tilikauden tulos	-32488,19	-3526,24	28007,56
Taseen oma pääoma yhteensä	-65908,23	-69434,47	-41426,91
Oman pääoman oikaisut	0,00	0,00	0,00
Oikaistu oma pääoma yhteensä	-65908,23	-69434,47	-41426,91
VIERAS PÄÄOMA			
Lainat rahoituslaitoksilta	769416,41	720746,4	672076,4
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	769416,41	720746,4	672076,4
Korolliset lyhytaikaiset velat	48670,00	48670,00	48670,00
Ostovelat	28159,37	23014,54	5417,04
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	20312,72	20441,63	14929,13
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	97142,09	92126,17	69016,17
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	866558,50	812872,58	741092,58
VASTATTAVAA YHTENSÄ	800650,27	743438,11	699665,67

4 KESKEISIMMÄT TUNNUSLUVUT

Yrityksen taloudellista tilaa esitetään yleensä tilinpäätöksen perusteella laskettujen tunnuslukujen avulla. Tilinpäätösanalyysissä tunnuslukuja voidaan laskea useita tunnuslukuja moneen eri käyttötarkoitukseen. Käytännön ongelmana onkin olennaisten tunnuslukujen valinta suuresta tunnuslukujoukosta. (Kallunki & Kytönen 2007, 73.) Tässä osiossa lasketaan joitakin yleisempiä tunnuslukuja ja tarkastellaan niiden taustaa.

4.1 Kannattavuus

Kannattavuudella tarkoitetaan yrityksen kykyä tuottaa liiketoiminnallaan tuloja enemmän kuin tulojen hankkimista aiheutuu menoja. Kannattavuutta mitataan jakamalla yrityksen tilikauden tuotot yritykseen sidotun oman pääoman määrällä. Tällä pystytään vertaamaan erikokoisten yritysten kannattavuutta. (Kallunki & Kytönen 2007, 74.)

Nettotulosprosentilla mitataan yrityksen toiminnan katetta, kun on otettu huomioon kaikki säännölliset tuotot ja kulut. Yrityksen toiminta on kannattavaa, kun luku on positiivinen. (Kallunki & Kytönen 2007, 79.)

$$\text{Nettotulos - \%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot}} \times 100 \quad (1.)$$

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti (ROI) mittaa säännöllisen liiketoiminnan tuottoa suhteessa tuottoa vaativalle pääomalle. Eri yritysten välistä vertailua voi

heikentää, jos tilinpäätöstiedoissa ei ole riittävästi eritelty korollista ja korotonta vierasta pääomaa. (Kallunki & Kytönen 2007, 74-75.)

Sijoitettu pääoma = Oikaistu oma pääoma + Korollinen vieras pääoma

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto - \%} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot}}{\text{Sijoitettu pääoma (keskiarvo)}} \times 100 \quad (2.)$$

Oman pääoman tuottoprosentti (ROE) suhteuttaa tilikauden tuoton eli nettotuloksen oman pääoman määrään.

$$\text{Oman pääoman tuotto - \%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Oikaistu oma pääoma(keskiarvo)}} \times 100 \quad (3.)$$

Yrityksen velkaisuus vaikuttaa oman pääoman tuottoprosentin kasvuun. Vieraan pääoman runsas käyttö kasvattaa oman pääoman tuottoja hyvinä aikoina, mutta heikentää niitä voimakkaasti huonoina aikoina. Vieraan pääoman vaikutusta yrityksen kannattavuuteen kutsutaankin vipuvaikutukseksi. Velan avulla tapahtuva oman pääoman tuoton kasvattaminen sisältääkin suuren riskin. (Kallunki & Kytönen 2007, 77-78.)

Sijoitetun oman pääoman tuottoprosentin ja Oman pääoman tuottoprosentin ohjearvot ovat: yli 10 % hyvä, 5 – 10 % tyydyttävä ja alle 5 % heikko. (Yritystutkimusneuvottelukunta, 2005, 59.)

4.2 Vakavaraisuus

Vakavaraisuudella tarkoitetaan vieraan ja oman pääoman osuutta koko pääomasta. Vieras pääoma vaikuttaa yrityksen vakavaraisuuteen, jos sitä on paljon suhteessa omaan pääomaan, vakavaraisuus on heikko. Tällä on merkitystä erityisesti huonoina aikoina, jolloin tuominnan tuotot ovat pienet ja suuria korkomenoja voi olla vaikea hoitaa. Vakavaraisuus tulee olla yrityksen pitkän aikavälin tavoite. (Kallunki & Kytönen 2007, 80.)

Omavaraisuusaste kuvaa yrityksen vakavaraisuutta ja yrityksen omistajien omien varojen osuutta yrityksen kokonaisrahoituksesta. Mikäli omistajat pystyvät sijoittamaan yritykseen omia varoja, yrityksellä on sitä paremmat mahdollisuudet selvittää vieraan pääoman maksuista. Korkea vakavaraisuusaste kertoo, että yritys on vakavarainen. (Kallunki & Kytönen 2007, 80-81.)

Oikaistu oma pääoma

Omavaraisuusaste - % = ----- x 100 (4.)

Oikaistu taseen loppusumma - Saadut ennakot

YTN:n antamat ohjearvot omavaraisuusasteelle ovat: yli 40 % hyvä, 20 – 40 % tyydyttävä, alle 20 % heikko.

Suhteellinen velkaantuneisuuden tunnusluku on parempi vakavaraisuuden mittari kuin omavaraisuusasteen tunnusluku, jos yrityksen käyttöomaisuus on erikäistä tai käytetyt poistomenetelmät poikkeavat toisistaan. Tässä suhteutetaan vieras pääoma liikevaihtoon. Tunnusluku voidaan laskea myös oikaisemattomasta tilinpäätöksestä. (Kallunki & Kytönen 2007, 81-82.)

Oikaistun taseen velat - Ennakkomaksut

Velkaantuneisuus - % = ----- x 100 (5.)

Liikevaihto

YTN:n antamat velkaantuneisuuden ohjearvot ovat: alle 40 % hyvä, 40 – 80 % tyydyttävä, yli 80 % heikko.

4.3 Maksuvalmius

Maksuvalmiudella eli likviditeetillä tarkoitetaan, että yritys kykenee selviytymään maksuistaan niiden erääntyessä. Erityisesti rahoittajat ja tavarantoimittajat ovat kiinnostuneita yrityksen maksuvalmiudesta. Riittävä maksuvalmius onkin sitä, että yrityksellä on riittävästi kassavaroja eikä sen tarvitse turvautua kalliiseen lyhytaikaiseen lisärahoitukseen kuten esim. shekkilimiittiin maksujen erääntyessä. (Kallunki & Kytönen 2007, 84.)

Quick ration määrittää miten yritys selviää lyhytaikaisista veloistaan pelkällä rahoitusomaisuudella. (Kallunki & Kytönen 2007, 86.)

$$\text{Quick ration} = \frac{\text{Vaihtuvat vastaavat} - \text{Vaihto-omaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}} \quad (6.)$$

YTN:n antamat ohjearvot ovat: yli 1 hyvä, 0,5 – 1 tyydyttävä, alle 0,5 heikko

Current ration tarkastelu-aika on jonkin veran pidempi kuin Quick rationilla. Current ration ottaa huomioon myös vaihto-omaisuuden. (Kallunki & Kytönen 2007, 87.)

$$\text{Current ration} = \frac{\text{Vaihtuvat vastaavat}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}} \quad (7.)$$

YTN:n antamat ohjearvot ovat: yli 2 hyvä, 1 – 2 tyydyttävä, alle 1 heikko.

4.4 Tehokkuus

Tehokkuusluvut eli kiertoaikaluvut ovat tunnuslukuja joita käytetään maksuvalmiuden tunnuslukujen rinnalla. Ne kertovat, missä ajassa yrityksen tulot ja menot kertyvät ja antavat näin tietoa tulo-rahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiudesta. (Kallunki & Kytönen 2007, 88.)

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo kuinka monta vuorokautta myyntitulot ovat myyntisaamia ennen kuin ne saadaan yrityksen kassaan. Myyntisaamiset sisältävät myös erää, jotka eivät ole liikevaihtoa esim. arvonlisävero ja käyttöomaisuuden myyntitulo. Nämä on otettava huomioon tulkittaessa tunnusluvun arvoa, sillä kyseisten erien vuoksi kiertoajat ovat todellisuudessa hieman lyhyempiä kuin tunnusluvun antamat arvot. (Kallunki & Kytönen 2007, 89.)

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = \frac{\text{Myyntisaamiset} + \text{sisäiset myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto}} \times 365 \quad (8.)$$

Ostovelkojen kiero aika kertoo kuinka monen vuorokauden kuluttua yritys maksaa ostovelkansa. Saatua tunnusluvun arvoa verrataan ostolaskujen maksuehtojen normaaliin aikatauluun. Yrityksen maksuvalmius on hyvä, kun se pystyy hyödyntämään edulliset maksuehdot. Maksujen lykkäämien kuvastaa vastaavasti maksuvalmiusongelmia. Maksujen lykkääminen on yritykselle kallista, sillä silloin yritys ei pystyt hyödyntämään käteisalennuksia ja laskuille saattaa tulla myös viivästyskorkoa. (Kallunki & Kytönen 2007, 89-90.)

$$\text{Ostovelkojen kiero aika} = \frac{\text{Ostovelat} + \text{Sisäiset ostovelat}}{\text{Ostot} + \text{Ulkopuoliset palvelut}} \times 365 \quad (9.)$$

5 CASE: LEHTIMÄEN ENERGIAOSUUSKUNTA

Lehtimäen Energiaosuuskunta on perustettu v. 2002 ja sijaitsee Etelä-Pohjanmaalla entisen Lehtimäen kunnan keskustassa. Nimestä jo selviääkin, että yritysmuotona on osuuskunta. Jäseniä osuuskunnassa on tällä hetkellä 29, jotka ovat Lehtimäkeläisiä metsänomistajia.

Hanke energiaosuuskunnan perustamiselle lähti liikkeelle eräiden silloisen Lehtimäen kunnanvaltuuston valtuutettujen aloitteesta. Öljyn hinnan yhä noustessa tavoitteena oli lämmön tuottaminen kotimaisella energialla kunnantalon tarpeisiin ja myös muille lähialeen yrityksille ja talouksille. Asiasta oltiin yhteydessä metsäkeskukseen ja sieltä tulivat edustajat yleiseen kokoukseen kertomaan asiasta ja edellytyksistä mitä tällainen hanke vaatii.

Lämpökeskuksen tulee tuottaa lämpöä 60 % hakkeella ja 40 % turpeella. Lämpökeskuksen teho on 2,2 megawattia. Hakepuuna käytetään nuorien metsien harvennuksesta saatavaa puuta. Tällä tavoin kannustetaan nuorten metsien hoitoa ja harvennuspuulle löytyy menekkiä. Osa ostetaan myös suoraan hakkeena. Suurin osan puusta ostetaan Suomenselän Metsänhoitoyhdistyksen kautta, mutta jonkin verran ostetaan myös suoraan metsänomistajilta. Turpeen toimittaa Vapo. Varalähteenä on öljyllä toimiva lämpökontti, jota käytetään lisälämmön tuottamiseen esim. kovilla pakkasilla. Varalla on myös pelletti, jos syöttöruuvi hakevarastosta menee rikki.

Energiaosuuskunta rakensi lämpökeskuksen v. 2004 kunnalta vuokratulle tontille. Rakentamiseen saatiin TE-Keskukselta avustusta. Kunta rakensi lämpökanaalin. Lämpökeskusta on laajennettu v. 2005 ja v. 2007. Energiaosuuskunta osti v. 2006 kunnalta lämpökanaalin ja v. 2008 lämpökanaalia laajennettiin, kun uusia talouksia halusi tuli kaukolämmön piiriin. Lämpökontti hankittiin v. 2008.

Energiaosuuskunnalla ei ole palkattua henkilökuntaa vaan kaikki toiminta on ulkoistettu. Laskutuksen ja tiliasiat hoitaa tilitoimisto. Lämpökeskuksen hoidosta huolehtii paikallinen maatalousyrittäjä maatalouden sivuelinkeinona. Osuuskunta ei omista omia haketuslaitteita, vaan haketuksen hoitaa myös paikallinen maatalousyrittäjä maatalouden sivuelinkeinona.

Tuotetun lämpötariffin hinta määräytyy turpeen, kevyen öljyn ja kivihiilen viitehinnan mukaan. Tämän hetken hinta on 46 e lämpömekawatti + 4 e sulakemaksu. Asiakkaalta peritään myös liittymismaksu rakennuskuution mukaan ja käyttömaksu laskutetaan talouteen asennettavan virtamittarin mukaan.

Kaukolämmön piirissä on tällä hetkellä 14 liitäntäasiakasta, jotka ovat erikokoisia yrityksiä, jokunen omakotitalo ja rivitaloja. Uusia asiakkaita kaukolämmön piiriin ei tällä hetkellä voida ottaa, koska lämpökeskuksen teho ei riitä lämpökanaalin laajentamiseen. Kysyntää kuitenkin olisi ja osuuskunta onkin miettinyt pienemmän lämpökeskuksen rakentamisesta, jonka teho olisi alle 1 megawatti. (Ala-Mattinen, R. 2010)

5.1 Lehtimäen Energiaosuuskunnan tunnuslukuanalyysi

Osuuskunnan virallisen tilinpäätöksen tuloslaskelman ja taseen (liitteet 4 – 13) pohjalta on tehty oikaistu tuloslaskelma ja tase. Varsinaista lukujen oikaisuja ei tarvinnut tehdä vaan virallisen tilinpäätöksen tiedot sai viedä suoraan oikaistun tuloslaskelman ja taseen kaavoihin. Oikaistujen tilinpäätöstietojen pohjalta on laskettu 9 yleisimmin käytettyä tunnuslukua mittaamaan yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja tehokkuutta.

5.1.1 Kannattavuus

Tarkasteltaessa yrityksen kannattavuutta on oleellista huomioida kuinka nopeasti yrityksen sijoitetut menot synnyttävät tuloa. Syytä on myös tarkastella kuinka suuri

osa menoista on käytetty pitkävaikutteisiin investointeihin, jolloin tulotkin syntyvät hitaasti. (Laitinen E. 1992, 214.) Kannattavuuden mittaamisessa sopivia tunnuslukuja ovat esimerkiksi nettotulotulo prosentti ja sijoitetun pääoman tuotto ja oman pääoman tuotto.

Nettotulosprosentti

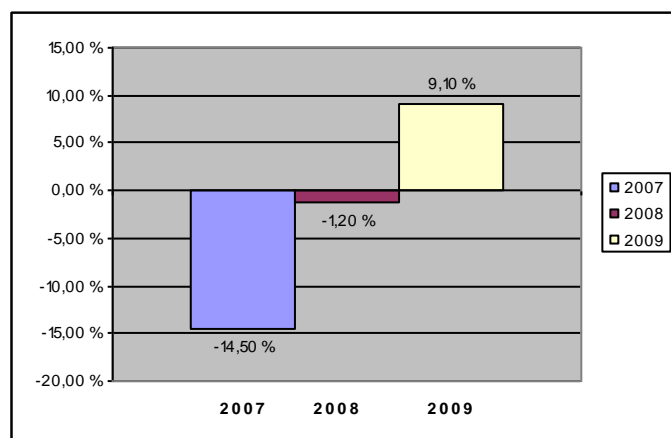
Tällä mitataan yrityksen toiminnan katetta, kun on otettu huomioon kaikki säännölliset tuotot ja kulut. Luvut saadaan suoraan tuloslaskelmasta.

$$\text{Nettotulos - \%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot}} \times 100$$

$$\text{Nettotulos - \%} = \frac{28.007,56}{307.732,93} \times 100 = 9,1 \%$$

Vuonna 2009

<u>Vuosi</u>	<u>Tulos</u>
2007	-14,50 %
2008	-1,20 %
2009	9,10 %

Kuvio 3. Nettotulosprosentin kehitys

Pitkävaikutteisista investoinneista tehdyt poistot ovat laskeneet nettotulosta, mutta tulos on parantunut tarkastelukauden aikana ja viimeisenä tarkasteluvuotena tulos on jo positiivinen. Näin ollen voidaankin todeta, että yrityksen toiminta on kannattavaa.

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti (ROI)

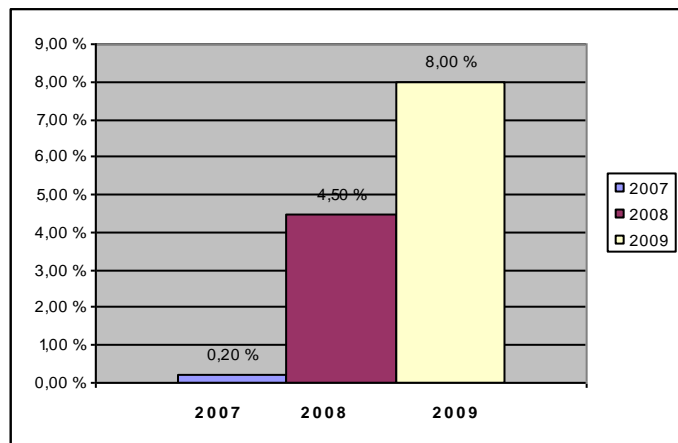
Tunnusluku mittaa yrityksen suhteellista kannattavuutta eli millaista tuottoa saadaan yritykseen sijoitetulle pääomalle. Tässä nettotulokseen lisätään rahoituskulut ja verot ja jaetaan sijoitetun pääoman tilikauden alun ja lopun keskiarvolla.

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto - \%} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot}}{\text{Sijoitettu pääoma (keskiarvo)}} \times 100$$

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto - \%} = \frac{28.007,56 + 29.640,92}{745081,41} \times 100 = 8 \%$$

Vuonna 2009

<u>Vuosi</u>	<u>Tulos</u>
2007	0,2 %
2008	4,5 %
2009	8,0 %

Kuvio 4. Sijoitetun pääoman tuotto prosenttien kehitys

Tunnuslukujen perusteella voidaan todeta, että yrityksen kannattavuus on parantunut vuodesta 2007 vuoteen 2009, mutta ollen kuitenkin vielä tyydyttävällä tasolla.

Oman pääoman tuotto prosentti (ROE)

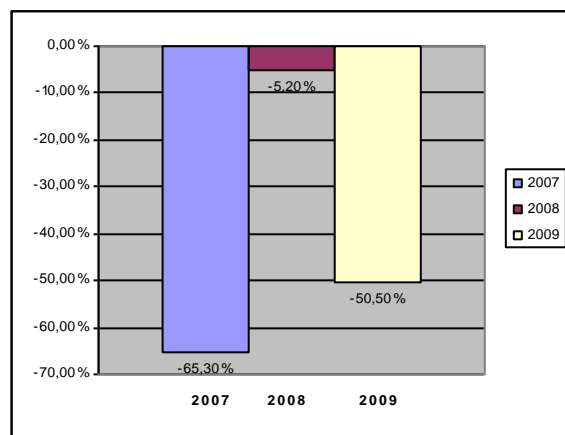
Tunnusluvussa mitataan mitä tilikauden tulos tuottaa omalle pääomalle. Tässä yrityksen nettotulos jaetaan oikaistun oman pääoman keskiarvolla.

$$\text{Oman pääoman tuotto - \%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Oikaistu oma pääoma(keskiarvo)}} \times 100$$

$$\text{Oman pääoman tuotto - \%} = \frac{28.007,56}{-55.430,69} \times 100 = -50,5 \%$$

Vuonna 2009

<u>Vuosi</u>	<u>Tulos</u>
2007	-65,3 %
2008	- 5,2 %
2009	-50,5 %

Kuvio 5. Oman pääoman tuotto prosenttien kehitys

Yrityksen tulos on ollut tappiollinen useampana vuotena ja näin oma pääoma on ollut miinusmerkkinen ja omalle pääomalle ei myöskään ole saatu tuottoa. Tulos on kuitenkin vuonna 2009 kääntynyt plussalle ja miinusmerkkinen oma pääoma pienentynyt. Yrityksen olisi kuitenkin pyrittävä saamaan oma pääoma kääntymään plussalle ja saamaan tuottoa omalle pääomalle. Oman pääoman tuotto tulee olla parempi kuin sijoitetun pääoman tuotto.

5.1.2 Vakavaraisuus

Vakavaraisuuden tunnusluvuilla kuvataan yrityksen rahoitusrakennetta eli oman ja vieraan pääoman osuutta koko pääomasta. Vakavaraisuuden mittaamisessa sopivina tunnuslukuina voidaan laskea omavaraisuusaste ja vastaavasti velkaantuneisuus.

Omavaraisuusasteprosentti

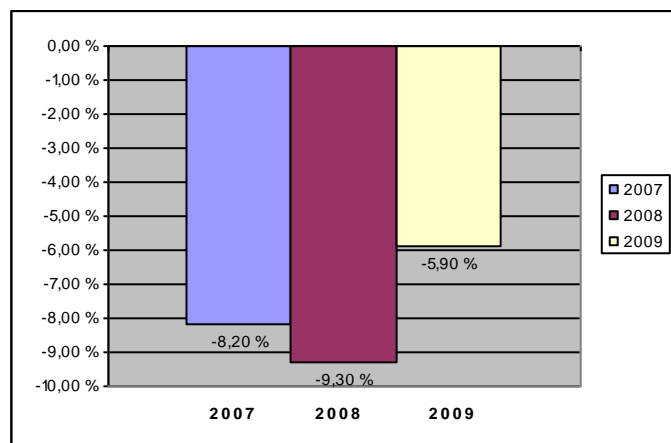
Tunnusluku kertoo omien varojen osuutta yrityksen rahoitusrakenteesta.

$$\text{Omavaraisuusaste - \%} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistu taseen loppusumma - Saadut ennakot}} \times 100$$

$$\text{Omavaraisuusaste - \%} = \frac{- 41.426,91}{699.665,67} \times 100 = - 5,9 \%$$

Vuonna 2009

<u>Vuosi</u>	<u>Tulos</u>
2007	-8,2 %
2008	-9,3 %
2009	-5,9 %

Kuvio 6. Omavaraisuusasteprosentin kehitys

Ohjearvojen mukaan alle 20 %:n jäävä tulos osoittaa heikkoa omavaraisuusastetta. Oma pääoma on miinuksella, sillä yrityksen tulos on ollut tappiollinen jo useamman vuoden ajan. Vuonna 2009 tulos oli positiivinen ja omavaraisuusaste hieman parani.

Velkaantuneisuus

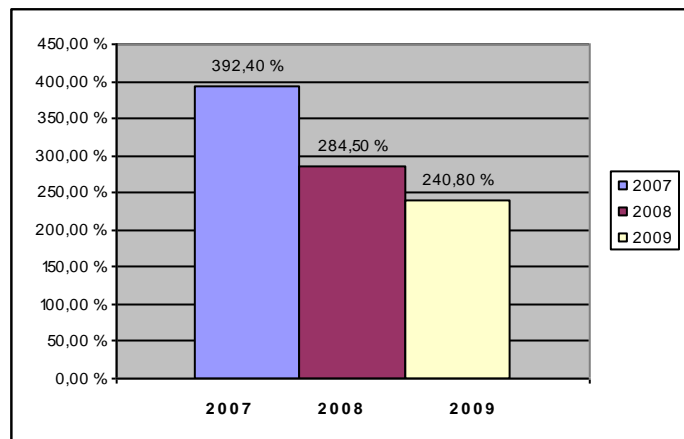
Tunnusluvussa lasketaan vieraan pääoman osuutta liikevaihtoon.

$$\text{Velkaantuneisuus - \%} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat - Ennakkomaksut}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

$$\text{Velkaantuneisuus - \%} = \frac{741.092,58}{307.732,93} \times 100$$

Vuonna 2009

<u>Vuosi</u>	<u>Tulos</u>
2007	392,4 %
2008	284,5 %
2009	240,8 %

Kuvio 7. Velkaantuneisuuden kehitys

Ohjearvojen mukaan yli 80 %:n menevä velkaantumisaste osoittaa heikkoa arvoa. Saatu tulos viimeiseltäkin vertailuvuodelta 2009 on yli 200 %, mikä kertoo osuuskunnan velkaantumisasteen olevan erittäin korkean.

5.1.3 Maksuvalmius

Maksuvalmiuden tunnusluvuilla mitataan yrityksen kyvystä selviytyä maksusitoumuksistaan niiden erääntyessä. Yleisimmin käytetyt tunnusluvut ovat quick ration ja current ration. Nämä luvut mittaavat kuitenkin tilinpäätöshetken tilannetta ja maksuvalmius saattaa vaihdella tilikauden aikana.

Quick ration

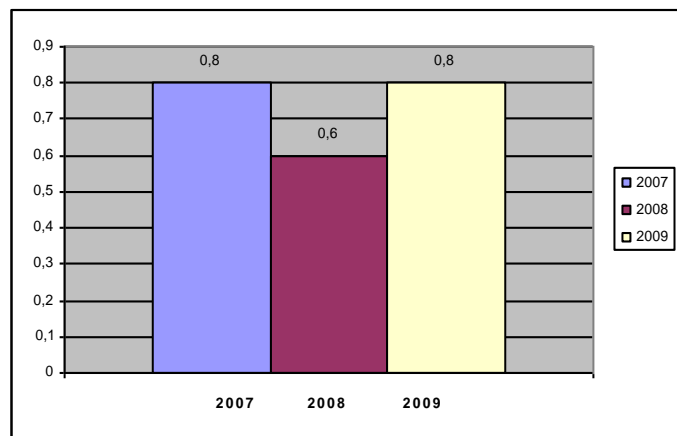
Tunnusluvussa lasketaan yrityksen mahdollisuudesta selviytyä lyhytaikaisista veloista rahoitusomaisuudella.

$$\text{Quick ration} = \frac{\text{Vaihtuvat vastaavat} - \text{Vaihto-omaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}}$$

$$\text{Quick ration} = \frac{54.328,37}{69.016,17} = 0,8$$

Vuonna 2009

<u>Vuosi</u>	<u>Tulos</u>
2007	0,8
2008	0,6
2009	0,8

Kuvio 8. Quick ration kehitys

Arvon ollessa 0,5 – 1 välillä maksuvalmius on tyydyttävällä tasolla. Maksuvalmius saadaan paremmaksi, kun tulo-rahoitus saadaan nousemaan ja lyhytaikaisen vieraan pääoman tarve vähenee.

Current ration

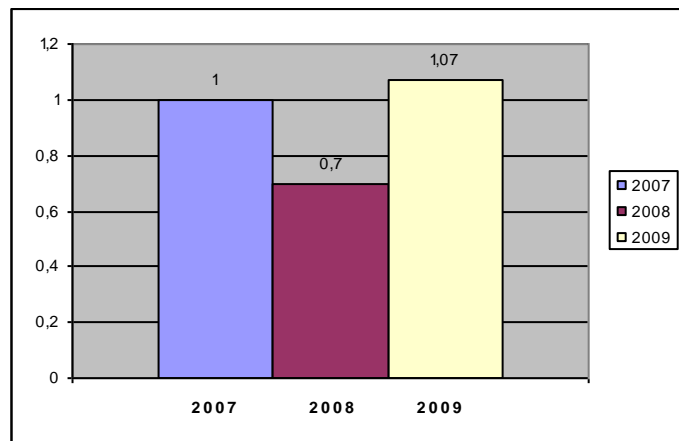
Vaihto-omaisuuden otattaminen mukaan arvoa laskettaessa ajatellaan, että se myös realisoidaan lyhytaikaisista velvoitteista selviämiseksi.

$$\text{Current ration} = \frac{\text{Vaihtuvat vastaavat}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

$$\text{Current ration} = \frac{73.910,87}{69.016,17} = 1,07$$

Vuonna 2009

<u>Vuosi</u>	<u>Tulos</u>
2007	1,0
2008	0,7
2009	1,07

Kuvio 9. Current ration kehitys

Arvon ollessa alle 1 maksuvalmius on heikko ja arvon ollessa välillä 1 – 2 maksuvalmius on tyydyttävällä tasolla. Maksuvalmius on tyydyttävällä tasolla vasta vuonna 2009, kun quick rationilla maksuvalmius oli tyydyttävä koko tarkastelukauden.

5.1.4 Tehokkuus

Yrityksen tehokkuuden tunnuslukuina voidaan käyttää myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoaikaa eli lasketaan missä ajassa tulot ja menot kertyvät. Näillä on vaikutusta myös yrityksen maksuvalmiuteen. Luvut lasketaan tilinpäätöshetken tilanteesta ja ne saattavat poiketa vuoden keskimääräisestä arvoista.

Myyntisaamisten kiertoaika

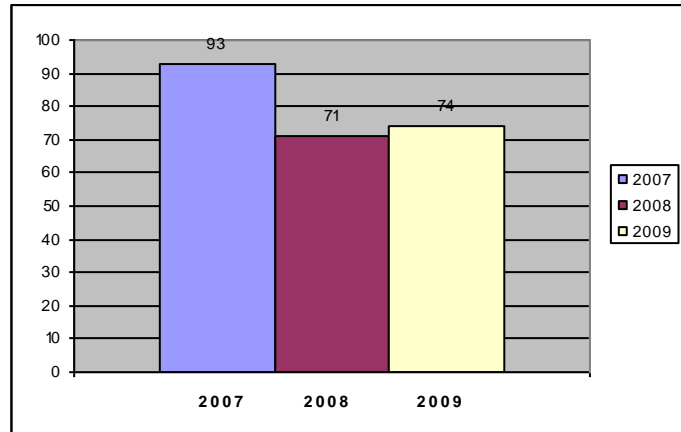
Tunnusluku kertoo missä ajassa asiakkaat maksavat laskunsa.

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = \frac{\text{Myyntisaamiset} + \text{sisäiset myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto}} \times 365$$

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = \frac{62.299,91}{307.732,93} \times 365 = 74 \text{ vrk}$$

Vuonna 2009

<u>Vuosi</u>	<u>Tulos</u>
2007	93 vrk
2008	71 vrk
2009	74 vrk

Kuvio 10. Myyntisaamisten kiertoaajan kehitys

Myyntisaamisten kiertoaika on parantunut tarkastelukauden aikana, mutta kiertoaika saa vieläkin lyhentää, näin saadaan myös maksuvalmiutta parannettua.

Ostovelkojen kiertoaika

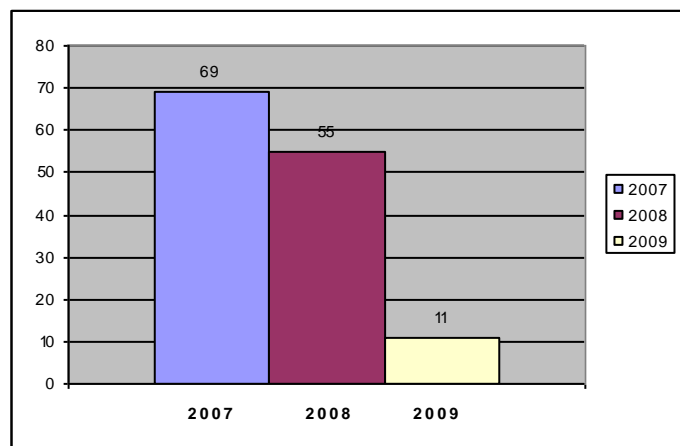
Tunnusluku kertoo missä ajassa yritys maksaa ostolaskunsa.

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \frac{\text{Ostovelat} + \text{Sisäiset ostovelat}}{\text{Ostot} + \text{Ulkopuoliset palvelut}} \times 365$$

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \frac{5417,04}{177.179 + 1321,59} \times 365 = 11 \text{ vrk}$$

Vuonna 2009

<u>Vuosi</u>	<u>Tulos</u>
2007	69 vrk
2008	55 vrk
2009	11 vrk

Kuvio 11. Ostovelkojen kiertoaajan kehitys

Tarkastelukauden alussa maksuaika on pitkä mikä osittaa, että maksuvalmius ei ole ollut riittävällä tasolla, mutta v. 2009 laskujen maksuaikaa on saatu jo normalisoitua. Ostovelkojen kiertoaika on myyntisaamisten kiertoaikaa lyhyempi, joka tulisi olla toisin päin.

5.2 Johtopäätökset

Lehtimäen Energiaosuuskunnan kannattavuutta tarkasteltiin kolmen tunnusluvun, nettotuloksen, sijoitetun oman pääoman tuoton ja oman pääoman tuoton avulla. Kaikki tunnusluvut osoittautuivat samansuuntaiseksi. Tarkastelukaudella kannattavuus on parantunut. Vuonna 2007 ja 2008 nettotulos oli negatiivinen, mutta vuonna 2009 saatiin jo jonkin verran voittoa. Pääomien tuottoasteet ovat olleet alhaiset, mutta kuitenkin hieman parantuneet tarkastelukauden loppua kohti. Yhteenvetona tästä voidaan todeta, että tarkastelukauden aikana nettotulos on parantunut, vieraan pääoman määrä on laskenut ja rahoituskulut ovat pienentyneet.

Vakavaraisuutta tarkasteltiin kahden tunnusluvun omavaraisuusasteen ja velkaantuneisuuden avulla. Yrityksen vakavaraisuus on heikko. Omavaraisuusaste on negatiivien koko tarkastelukauden. Omien pääomien määrä on negatiivinen johtuen useasta peräkkäisestä tappiollisesta vuodesta. Velkaantuneisuus on yli 80 % mikä osoittaa, että vieraan pääoman osuus on suuri verrattuna liikevaihtoon. Tästä saattaa olla seurauksena, että vieraan pääoman hoitovelvoitteissa saattaa esiintyä ongelmia.

Maksuvalmiutta tarkasteltiin myös kahden tunnusluvun quick rationin ja current rationin avulla. Maksuvalmius on tyydyttävällä tasolla. Alhaisen maksuvalmiuden vuoksi yrityksellä on mitä mahdollisimmin puutetta riittävästä kassavaroista. Yritys joutuu mahdollisesti turvautumaan kalliiseen lyhytaikaiseen lisärahoitukseen maksujen erääntyessä.

Tehokkuutta tarkasteltiin myyntisaamisten kiertoajan ja ostovelkojen kiertoajan avulla. Myyntisaamisten kiertoajat ovat pitempiä kuin ostovelkojen kiertoajat, mikä on mahdollisesti osasyynä alhaiseen maksuvalmiuteen. Myyntisaamisten laskutusaikaa tulee lyhentää. Osuuskunnan puheenjohtajan haastattelun mukaan laskutusaikaa on vuonna 2009 jo lyhennetty, mutta tunnusluvussa se ei vielä näy. Ostovelkojen kiertoaika on saatu normalisoitua.

6 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella Lehtimäen Energiaosuuskunnan menestymistä ja kannattavuutta tilinpäätösanalyysin avulla. Työn alussa käytiin läpi tilinpäätösanalyysin taustaan, sen historiaan ja ongelmia. Työssä käytiin läpi virallinen tilinpäätös ja tase sekä niiden oikaisutoimenpiteet, joilla tilinpäätös saadaan kuvaamaan tilikauden tilannetta mahdollisimman oikein. Näiden jälkeen käytiin läpi yleiset tunnusluvut joilla yrityksen kammattavuutta, vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja tehokkuutta voidaan mitata.

Työssä käytetty tunnuslukuanalyysi on yksi osa tilinpäätösanalyysin menetelmistä. Tunnuslukuanalyysia tehdessä suurin haaste onkin siinä, että osataan valita tarkoitukseen parhaiten sopivat tunnusluvut ja niille sopivat vertailutiedot sekä analysoida niiden perusteella yrityksen toimintaa ja menestymistä. Esimerkkinä tähän voidaan ottaa kannattavuutta kuvaava oman pääoman tuottoprosentin tunnusluku. Tämä ei ollut hyvä tunnusluku. Koska oma pääoma on miinuksella, niin sille ei voida laskea tuottoa. Vaikka tulos on joka vuosi parantunut ja viimeisenä tarkasteluvuonna on tullut voittoa, niin vuodelta 2009 saatu tunnusluku näyttää heikommalta kuin vuonna 2008.

Analysoitaessa Lehtimäen Energiaosuuskunnan kannattavuutta, vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja tehokkuutta käytettiin yhteensä yhdeksää tunnuslukua ja vertailupohjana yrityksen kolmen viimeisen vuoden tilinpäätöstietoja. Yrityksen kannattavuus on parantunut huomattavasti tarkastelukauden aikana ja voitollinen tulos tuli viimeisenä tarkasteluvuotena.

Yrityksen vakavaraisuus on heikko. Omavaraisuusaste on ollut koko tarkastelujakson miinuksella, mikä osoittaa, ettei yrityksellä ole omia pääomia ja velkaantumisaste on korkea. Vakavaraisuus on kuitenkin hieman parantunut tarkastelukauden aikana. Yrityksen tulisikin saada tulos nousemaan. Toimenpiteinä voisi olla myytävän energian hinnan pitäminen markkinahintojen mukaisena ja investointi-

kustannusten pitäminen alhaisella tasolla. Vieraan pääoman osuus on korkea liikevaihtoon verrattuna ja sen osuutta tulee pyrkiä pienentämään.

Yrityksen maksuvalmius on ollut koko tarkastelukauden tyydyttävällä tasolla. Yrityksen lyhytaikainen vieras pääoma on kasvanut tarkastelukauden aikana, mikä sinänsä ei ole huono asia. Jos kasvu johtuu kuitenkin korollisen lyhytaikaisen vieraan pääoman määrästä, jota on jouduttu ottamaan heikon maksuvalmiuden vuoksi, niin kehitystä ei voida pitää hyvänä.

Tehokkuutta tarkasteltaessa myyntisaamisten kiertoaikaa on saatu tarkastelukaudella lyhennettyä, mutta vieläkin siinä olisi tehostamista. Myyntisaamisten pitkä kiertoaika vaikuttaa myös heikentävästi maksuvalmiuteen. Myyntisaamisten pitkistä kiertoajasta huolimatta ostovelkojen kiertoaika on saatu pidetty normaalina.

Kokonaisuudessaan yrityksen taloudellinen kehitys on noussut tarkastelukauden aikana ja mennyt vuosi toi jo voitollisen tuloksen. Lyhytaikaisen vieraan pääoman määrää tulisi vähentää ja oman pääoman osuutta lisätä, mikä saadaan voitollisella tuloksella. Yrityksen tulevasta vuodesta ennustetaan tulevan parempi kuin tarkastelukauden viimeisestä vuodesta.

Tilinpäätösanalyysin laadintaan vaikutti yrityksen koko. Oikaisuja ei tarvinnut tehdä vain erien uudelleen järjestely oikaistuun tuloslaskelmaan ja taseeseen. Analyysin olisi voinut tehdä myös poikittaisanalyysinä eli verrata tuloksia toiseen samanlaisen yrityksen. Ongelmana olisi ollut löytää vastaavan kokoinen energiaosuuskunta, joten työssä päädyttiin tutkimaan vain yrityksen omaa tilannetta peräkkäisiltä vuosilta. Tutkimuksen hyöty riippuu siitä, miten käyttökelpoiseksi yritys kokee tehdyn analyysin ja siitä saadut ennusteet. Jatkossa tunnuslukujen laskenta on helponmaa, koska kaavat ovat valmiina. Tutkimustyön tuloksen pohdinnan laajuutta ja syvällisyyttä rajoittaa tutkijan oma kokemus alasta ja kyky löytää laajempia kokonaisuuksia.

LÄHTEET

Ala-Mattinen, R. 2010. Lehtimäen Energiaosuuskunnan puheenjohtaja. Haastattelu 23.3.2010.

Kallunki, Juha-Pekka & Kytönen, Erkki 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum.

Laitinen, Erkki K. 1992. Yrityksen talouden mittarit. Jyväskylä: Weilin+Göös.

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.

Yritystutkimusneuvottelukunta, 2005. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus.

LIITTEET

LIITE 1: Virallinen ja oikaistu tuloslaskelma

LIITE 2: Virallinen ja oikaistu tase

LIITE 3: Lehtimäen Energiaosuuskunnan tilinpäätös vuodelta 2007

LIITE 4: Lehtimäen Energiaosuuskunnan tilinpäätös vuosilta 2008 - 2009

LIITE 1

Tilinpäätösanalyysin rakenne

Virallinen tilinpäätös oikeistaan tilinpäätösanalyysiksi seuraavien periaatteiden mukaisesti. Vasemmalla on virallinen kululajikohtainen tilinpäätöskäytäjä laajimmassa muodossaan, oikealla oikeista tilinpäätösanalyysi. Eri numerot kertovat mihin kohtaan analyysissä ko. erät menevät. Samasta erästä voi siirtyä useampaan kohtaan tietoa sen mukaan, mitä alkuperäiseen erään sisältyy.

Virallinen tilinpäätös TULOSLASKELMA	Tilinpäätösanalyysi
1 LIIKEVAIHTO 2 Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos 2 Valmistus omaan käyttöön 3 Liiketoiminnan muut tuotot	1 LIIKEVAIHTO 3 Liiketoiminnan muut tuotot LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ
Materiaalit ja palvelut Aineet, tarvikkeet ja tavarat 4 Ostot tilikauden aikana 4 Varastojen muutos 5 Ulkopuoliset palvelut	4 Aine- ja tarvikkekäyttö 5 Ulkopuoliset palvelut 6 Henkilöstökulut Laskennallinen palkkorjaus 7 Liiketoiminnan muut kulut 2 Valmisteveraston lisäys/vähennys
Henkilöstökulut 6 Palkat ja palkkiot Henkilösivukulut 6 Eläkekulut 6 Muut henkilösivukulut	KÄYTTÖKATE 8 Suunnitelman mukaiset poistot 9 Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä 10 Vaihuttuvien vastaavien poikkeukselliset arvon alentumiset
Poistot ja arvonalentumiset 8 Suunnitelman mukaiset poistot 9 Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä 10 Vaihuttuvien vastaavien poikkeukselliset arvon alentumiset	LIIKETULOS 11 Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista 12 Muut korko- ja rahoitustuotot 14 Korko- ja muut rahoituskulut 12 14 Kurssierot 13 Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvon alentumiset 18 Välittömät verot
7 Liiketoiminnan muut kulut	NETTOTULOS 3 15 18 Satunnaiset tuotot 7 16 18 Satunnaiset kulut
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	KOKONAISTULOS 17 Tilinpäätössiirrot Laskennallinen palkkorjaus Muut tuloksen oikaisut
Rahoitustuotot ja -kulut 11 Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä 11 Tuotot osuuksista omistusyhteyksyrityksissä 11 Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista 12 Muut korko- ja rahoitustuotot 13 Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista 13 Arvon alentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista 14 Korkokulut ja muut rahoituskulut	TILIKAUDEN TULOS
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERÄÄ	
Satunnaiset erät 15 Satunnaiset tuotot 16 Satunnaiset kulut	
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	
Tilinpäätössiirrot 17 Poistojen muutos 17 Vapaaehtoisten varausten muutos	
18 Tuloverot 18 Muut välittömät verot	
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	

LIITE 2

TASE

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

- 19 Kehittämismenot
- 19 Aineettomat oikeudet
- 19 Liikearvo
- 19 Muut pitkävaikutteiset menot
- 19 Ennakkomaksut

Aineelliset hyödykkeet

- 20 Maa- ja vesialueet
- 21 Rakennukset ja rakennelmat
- 22 Koneet ja kalusto
- 23 Muut aineelliset hyödykkeet
- 23 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Sijoitukset

- 24 Osuudet saman konsernin yrityksissä
- 25 Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- 24 Osuudet omistusyhteyssyrityksissä
- 25 Saamiset omistusyhteyssyrityksiltä
- 26 Muut osakkeet ja osuudet
- 27 Muut saamiset

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

- 28 Aineet ja tarvikkeet
- 29 Keskeneräiset tuotteet
- 30 Valmiit tuotteet/Tavarat
- 31 Muu vaihto-omaisuus
- 31 Ennakkomaksut

Saamiset

Pitkäaikaiset

- 27 Myyntisaamiset
- 25 Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- 25 Saamiset omistusyhteyssyrityksiltä

Lyhytaikaiset

- 27 Lainasaamiset
- 27 Muut saamiset
- 27 Maksamattomat osakkeet/osuudet
- 27 Siirtosaamiset

Lyhytaikaiset

- 32 Myyntisaamiset
- 33 Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- 33 Saamiset omistusyhteyssyrityksiltä
- 34 Lainasaamiset
- 34 Muut saamiset
- 34 Maksamattomat osakkeet/osuudet
- 34 Siirtosaamiset

Rahoitusarvopaperit

- 35 Osuudet saman konsernin yrityksissä
- 35 Omat osakkeet/osuudet
- 35 Muut osakkeet ja osuudet
- 35 Muut arvopaperit

- 35 Rahat ja pankkisaamiset

PYSYVÄT VASTAAVAT

19 Aineettomat hyödykkeet yht.

- 20 Maa- ja vesialueet
- 21 Rakennukset ja rakennelmat
- 22 Koneet ja kalusto
- 23 Muut aineell. hyödykkeet
- Poistoero

Aineelliset hyöd. yhteensä

- 24 Sisäiset osakk. ja osuudet
- 26 Muut osakkeet ja osuudet
- 25 Sisäiset saamiset
- 27 Muut saam. ja sijoitukset

Sijoitukset ja pitkäaik. saam. yht.

Leasingvastuukanta

VAIHTUVAT VASTAAVAT

- 28 Aineet ja tarvikkeet
- 29 Keskeneräiset tuotteet
- 30 Valmiit tuotteet
- 31 Muu vaihto-omaisuus
- Vaihto-omaisuus yhteensä

32 Myyntisaamiset

- 33 Sisäiset myyntisaamiset
- 33 Muut sisäiset saamiset
- 34 Muut saamiset

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

- 35 Rahat ja rahoitusarvopaperit

VASTAAVAA YHTEENSÄ

OMA PÄÄOMA

36 Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma
37 Ylikurssirahasto
37 Arvonkorotusrahasto
38 Käyvän arvon rahasto
38 Muut rahastot
38 Vararahasto
38 Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot
38 Muut rahastot
38 Edellisten tilikausien voitto (tappio)
38 Tilikauden voitto (tappio)

TILINPÄÄTÖSSHIRTOJEN KERTYMÄ

40 Poistoero
40 Vapaaehtoiset varaukset

PAKOLLISET VARAUKSET

41 Eläkevaraukset
41 Verovaroukset
41 Muut pakolliset varaukset

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

42 Joukkovelkakirjalainat
42 Vaihtovelkakirjalainat
39 Pääomalainat
42 Lainat rahoituslaitoksilta
43 Eläkelainat
44 Saadut ennakot
43 Ostovelat

43 Rahoitusvekselit
45 Velat saman konsernin yrityksille
45 Velat omistusyhteyserityksille
43 Muut velat
43 Siirtovelat

Lyhytaikainen

46 Joukkovelkakirjalainat
46 Vaihtovelkakirjalainat
39 Pääomalainat
46 Lainat rahoituslaitoksilta
46 Eläkelainat
47 Saadut ennakot
48 Ostovelat
46 Rahoitusvekselit
49 Velat saman konsernin yrityksille
49 Velat omistusyhteyserityksille
50 Muut velat
51 Siirtovelat

OMA PÄÄOMA

36 Osakepääoma
37 Ylikurssi- ja arvonnk.rahasto
38 Muu oma pääoma
39 Pääomalainat

Taseen oma pääoma yhteensä

40 Poistoero ja var. yhteensä
19 24 25 26 27 33 34 Oman pääoman
oikaisut

Oikaistu oma pääoma yht.**VIERAS PÄÄOMA**

42 Lainat rahoituslaitoksilta
45 Sisäiset velat
44 45 Saadut ennakot
43 Muut pitkäaikaiset velat
39 Pääomalainat

Pitkäaikainen vieras pääoma yht.

40 Laskennallinen verovelka

41 Pakolliset varaukset**Leasingvastuukanta**

46 50 Korolliset lyhytaikaiset velat
47 49 Saadut ennakot
48 Ostovelat
49 Sisäiset ostovelat
49 Muut sisäiset korottomat velat
49 Muut sisäiset korolliset velat
50 51 Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Lyhytaikainen vieras pääoma yht.**Oikaistu vieras pääoma yhteensä**

LIITE 3

Lehtimäen energiaosuuskunta

TULOSLASKELMA	01.01.-31.12.2007	01.01.-31.12.2006
LIKEVAIHTO	220 835,24	195 680,07
Valmisteverojen muutos	220 835,24	195 680,07
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	3 000,00	7 757,64
Materiaalit ja palvelut		
Ostot tilikauden aikana	- 148 561,38	- 127 379,79
Varastojen muutos	14 598,00	0,00
Ulkopuoliset palvelut	- 112,00	- 365,00
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	0,00	- 2 513,60
Eläkekulut	0,00	0,00
Muut henkilösivukulut	32,75	32,75
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 68 622,50	- 77 860,77
Arvonl. pys.vast. hyödykk.	0,00	0,00
Vaiht.vast.poik.arv.al.	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	- 19 660,11	- 11 677,55
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	1 510,00	- 16 586,50
Rahoitusuotot ja -kulut		
Tuotot osuuskunnista konserniyrityksissä	0,00	0,00
Tuotot osuuskunnista om.yht.yrityksissä	0,00	0,00
Tuotot muista pys.vast. sij. / konserni	0,00	0,00
Tuotot muista pys. vast. sij. muilta	0,00	0,00
Muut korko- ja rahoitusuotot / konserni	0,00	0,00
Muut korko- ja rahoitusuotot muilta	114,99	135,72
Arvonalentumiset pys.vast. sijoituksista	0,00	0,00
Arvonalentumiset vaiht.vast.rah.arv.pap.	0,00	0,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut / konserni	0,00	0,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut muilta	- 32 841,04	- 21 991,16
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	- 31 216,05	- 38 577,66
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TP. SIIRT. JA VEROJA	- 31 216,05	- 38 577,66
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	0,00	0,00
Vapaaehtoisten värausten muutos	0,00	0,00
Tuloverot	0,00	0,00
Muut välittömät verot	- 1 272,14	667,55
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	- 32 488,19	- 37 910,11

TASE	01.01.-31.12.2007		01.01.-31.12.2006	
VASTAAVAA				
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet	363,00		807,50	
Aineelliset hyödykkeet	704 872,62		774 293,45	
Sijoitukset	0,00	705 235,62	0,00	775 100,95
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus	14 598,00		0,00	
Myyntisaamiset pitkäaikaiset				
Muut pitkäaikaiset saamiset	517,80		517,80	
Myyntisaamiset lyhytaikaiset	56 034,36		61 101,54	
Muut lyhytaikaiset saamiset	604,58		2 605,90	
Rahoitusarvopaperit	0,00		0,00	
Rahat ja pankkisaamiset	23 659,91	95 414,65	15 143,51	79 368,75
		<u>800 650,27</u>		<u>854 469,70</u>

VASTATTAVAA	01.01.-31.12.2007		01.01.-31.12.2006	
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
osuspääoma	2 700,00		2 600,00	
Lisäosuspääoma	0,00		0,00	
Sijoitusosuspääoma	0,00		0,00	
Arvonkorotusrahasto	0,00		0,00	
Omien osakkeiden rahasto	0,00		0,00	
Vararahasto	0,00	2 700,00	0,00	2 600,00
Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen muk. rahastot	0,00		0,00	
Muut rahastot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ed. tilikauden voitto (tappio)				
Ed. tilikauden voitto (tappio)	- 36 120,04		1 790,07	
Tilikauden voitto (tappio)	- 32 488,19	- 68 608,23	- 37 910,11	- 36 120,04
Erityinen erä				
Pääomalaina	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Tilinpäätössiirtojen kertymä	0,00	0,00	0,00	0,00
Pakolliset varaukset				
Pakolliset varaukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	769 416,41		818 086,41	
Saadut ennakkomaksut	0,00		0,00	
Ostovelat	0,00		0,00	
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	769 416,41	0,00	818 086,41
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00		0,00	
Saadut ennakkomaksut	0,00		0,00	
Ostovelat	28 159,37		843,21	
Muut lyhytaikaiset velat	68 982,72	97 142,09	69 060,12	69 903,33
		<u>800 650,27</u>		<u>854 469,70</u>

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

KÄYTTÖMAISUUDEN MUUTOKSET JA KERTYNEET POISTOT

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Rakennusten poistot on laskettu kuluneella tilikaudella 7%:n, rakennelmien 5%, ohjelmien poisto 3v. tasapoisto ja koneiden ja kaluston 25%:n menojäätös-poistoin.

KONEET JA KALUSTO	2007
Menojäätös 01.01.	135.767,78
Lisäykset +	3.427,18
Vähennykset -	0,00
Menojäätös 31.12.	139.194,96
Poistot tilikaudella	34.798,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	104.396,96
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	2007
Menojäätös 01.01.	3.400,00
Lisäykset +	0,00
Vähennykset -	0,00
Menojäätös 31.12.	3.400,00
Poistot tilikaudella	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	3.400,00
RAKENNUKSET	2007
Menojäätös 01.01.	92.940,26
Lisäykset +	0,00
Vähennykset -	0,00
Menojäätös 31.12.	92.940,26
Poistot tilikaudella	6.505,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	86.435,26

LIITE 4

Lehtimäen energiaosuuskunta

TULOSLASKELMA	01.01.-31.12.2009	01.01.-31.12.2008
LIKEVAIHTO	307 732,93	285 707,60
Valmisteverastojen muutos	0,00	0,00
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	9 000,00
Materiaalit ja palvelut		
Ostot tilikauden aikana	- 177 179,00	- 152 011,79
Varastojen muutos	10 971,70	- 5 987,20
Ulkopuoliset palvelut	- 1 321,59	- 1 000,00
- 167 528,89		- 158 998,99
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	0,00	0,00
Ei-kekkulut	0,00	0,00
Muut henkilöstökulut	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 55 754,00	- 64 983,00
Arvonal. pys.vast. hyödykk.	0,00	0,00
Vaiht.vast.poik.arv.al.	0,00	0,00
- 55 754,00		- 64 983,00
Liiketoiminnan muut kulut	- 27 635,23	- 36 690,49
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	56 814,81	34 035,12
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot osuuksista konserniyrityksissä	0,00	0,00
Tuotot osuuksista om. yhti-yrityksissä	0,00	0,00
Tuotot muista pys.vast. sij. / konserni	0,00	0,00
Tuotot muista pys. vast. sij. muilta	0,00	0,00
Muut korko- ja rahoitustuotot / konserni	0,00	0,00
Muut korko- ja rahoitustuotot muilta	833,67	471,88
Arvonalentumiset pys.vast. sijoituksista	0,00	0,00
Arvonalentumiset vaiht.vast.rab.arv.pap.	0,00	0,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut / konserni	0,00	0,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut muilta	- 29 640,92	- 38 033,24
- 28 807,25		- 37 561,36
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERLÄ	28 007,56	- 3 526,24
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
0,00		0,00
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TP, SIIRT. JA VEROJA	28 007,56	- 3 526,24
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	0,00	0,00
Vapaaehtoisten varausten muutos	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
Tuloverot	0,00	0,00
Muut välittömät verot	0,00	0,00
0,00		0,00
TIILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	28 007,56	- 3 526,24

Lehtimäen energiaosuuskunta

	01.01.-31.12.2009		01.01.-31.12.2008	
T A S E				
V A S T A A V A A				
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet	0,00		0,00	
Aineelliset hyödykkeet	625 237,00		677 069,85	
Sijoitukset	0,00	625 237,00	0,00	677 069,85
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus	19 582,50		8 610,80	
Myyntisaamiset pitkäaikaiset				
Muut pitkäaikaiset saamiset	517,80		517,80	
Myyntisaamiset lyhytaikaiset	62 299,91		55 698,96	
Muut lyhytaikaiset saamiset	0,00		0,00	
Rahoitusarvopaperit	0,00		0,00	
Rahat ja pankkisaamiset	- 7 971,54	74 428,67	1 540,70	66 368,26
		<u>699 665,67</u>		<u>743 438,11</u>

Lehtimäen energiaosuuskunta

	01.01.-31.12.2009		01.01.-31.12.2008	
V A S T A T T A V A A				
Oma pääoma				
osuspääoma	2 700,00		2 700,00	
Lisäosuspääoma	0,00		0,00	
Sijoitusosuspääoma	0,00		0,00	
Arvonkorotusrahasto	0,00		0,00	
Omien osakkeiden rahasto	0,00		0,00	
Vararahasto	0,00	2 700,00	0,00	2 700,00
Muut rahastot				
Yhijärjestyksen muk. rahastot	0,00		0,00	
Muut rahastot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ed. tilikauden voitto (tappio)	- 72 134,47		- 68 608,23	
Tilikauden voitto (tappio)	28 007,56	- 44 126,91	- 3 526,24	- 72 134,47
Erityinen erä				
Pääomalaina	0,00	0,00	0,00	0,00
Tiinipäättösiirtojen kertymä				
Tiinipäättösiirtojen kertymä	0,00	0,00	0,00	0,00
Pakolliset varaukset				
Pakolliset varaukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	672 076,41		720 746,41	
Saadut ennakkomaksut	0,00		0,00	
Ostovelat	0,00		0,00	
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	672 076,41	0,00	720 746,41
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00		0,00	
Saadut ennakkomaksut	0,00		0,00	
Ostovelat	5 417,04		23 014,54	
Muut lyhytaikaiset velat	63 599,13	69 016,17	69 111,63	92 126,17
		<u>699 665,67</u>		<u>743 438,11</u>

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

KÄYTTÖOMAISUUDEN MUUTOKSET JA KERTYNEET POISTOT

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Rakennusten poistot on laskettu kuluneella tilikaudella 7%:n, rakennelmien 5%, ohjelmien poisto 3v. tasapoisto ja koneiden ja kaluston 25%:n menoäänöspoistoin.

KONEET JA KALUSTO	2008
Menoäänös 01.01.	104.396,96
Lisäykset +	21.647,74
Vähennykset -	0,00
Menoäänös 31.12.	126.044,70
Poistot tilikaudella	31.511,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	94.533,70
VEROTON KALUSTO	2008
Menoäänös 01.01.	0,00
Lisäykset +	3.850,00
Vähennykset -	0,00
Menoäänös 31.12.	3.850,00
Poistot tilikaudella	962,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2.888,00
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	2008
Menoäänös 01.01.	3.400,00
Lisäykset +	0,00
Vähennykset -	0,00
Menoäänös 31.12.	3.400,00
Poistot tilikaudella	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	3.400,00

RAKENNUKSET	2009
Menojäännös 01.01.	80.385,26
Lisäykset +	0,00
Vähennykset -	0,00

Menojäännös 31.12.	80.385,26
Poistot tilikaudella	5.626,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	74.759,26
RAKENNELMAT	2009
Menojäännös 01.01.	495.862,89
Lisäykset +	0,00
Vähennykset -	0,00

Menojäännös 31.12.	495.862,89
Poistot tilikaudella	24.793,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	471.069,89
OMA PÄÄOMA	2009
Osuuspääoma 31.12.2008	2.700,00
Osuuspääoman muutos	0,00
Osuuspääoma 31.12.2009	2.700,00
Ed. tilikauden tulos	- 72.134,47
Tilikauden tulos	28.007,56
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	- 41.426,91

VELAT JOIDEN VAKUUTENA ON KIINNITYSIÄ

	2009
Rahalaitoslaina (OKO)	216.665,00
Vakuudeksi annettu kiinnitys vuokraoikeuteen	400.000,00
Rahalaitoslaina (522401-83511707)	504.081,41
Op Luotto	13.361,40
Vakuudeksi annettu yritys kiinnitys	600.000,00

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

KÄYTTÖMAISUUDEN MUUTOKSET JA KERTYNEET POISTOT

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Rakennusten poistot on laskettu kuluneella tilikaudella 7%:n, rakennelmien 5%, ohjelmien poisto 3v. tasapoisto ja koneiden ja kaluston 25%:n menojäännöspoistoin.

KONEET JA KALUSTO	2009
Menojäännös 01.01.	94.533,70
Lisäykset +	3.921,15
Vähennykset -	0,00

Menojäännös 31.12.	98.454,85
Poistot tilikaudella	24.613,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	73.841,85
VEROTON KALUSTO	2009
Menojäännös 01.01.	2.888,00
Lisäykset +	0,00
Vähennykset -	0,00

Menojäännös 31.12.	2.888,00
Poistot tilikaudella	722,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2.166,00
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	2009
Menojäännös 01.01.	3.400,00
Lisäykset +	0,00
Vähennykset -	0,00

Menojäännös 31.12.	3.400,00
Poistot tilikaudella	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	3.400,00

RAKENNUKSET	2009
Menojäännös 01.01.	80.385,26
Lisäykset +	0,00
Vähennykset -	0,00

Menojäännös 31.12.	80.385,26
Poistot tilikaudella	5.626,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	74.759,26

RAKENNELMAT	2009
Menojäännös 01.01.	495.862,89
Lisäykset +	0,00
Vähennykset -	0,00

Menojäännös 31.12.	495.862,89
Poistot tilikaudella	24.793,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	471.069,89

OMA PÄÄOMA	2009
Osuuspääoma 31.12.2008	2.700,00
Osuuspääoman muutos	0,00
Osuuspääoma 31.12.2009	2.700,00
Ed. tilikausien tulos	- 72.134,47
Tilikauden tulos	28.007,56
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	- 41.426,91

VELAT JOIDEN VAKUUTENA ON KIINNITYKSIÄ

	2009
Rahalaitoslaina (OKO)	216.665,00
Vakuudeksi annettu kiinnitys vuokraoikeuteen	400.000,00
Rahalaitoslaina (522401-63511707)	504.081,41
Op Luotto	13.361,40
Vakuudeksi annettu yrityskiinnitys	600.000,00